

AZ ALHAMBRA LÁTÉKEPE.

mindjobban kiterjeszti az egész föld kerekességére, kétszeresen becses egy-egy vidéket és népet találni, mely megőrizte eredetiségét.

II.

Az arabok 711-ben keltek át a gibraltári szoroson. A szikla, melynek lábánál kikötöttek, mai napig viseli vezérök, *Tarik* nevét. *Ibel Tarik* vagy *Tarik* hegyéből lett a Gibraltár. Husz év alig telt bele s a félsziget nagy része az arabok birtoka lett. És a damascusi Omajja nemzetség hatalmas kalifái lettek Hiszpania urai.

A mór hatalom ekkor érte el zenitjét, és a mór művelődés is ekkor élte virágkorát. Damascus volt az, a mi egykor Carthago, Athéne majd Róma, nem csak a Földközi-tenger népének sorsát intéző székhely, de az emberiség működésének egyik legesillogóbb gócpontja. A mi kiválót a Kelet birt, mind ott gyűlt össze. Tudomány, irodalom és művészet egyaránt gazdag hajtásokat hozott. És viszont Damascusból sugárzottak a többi mór tartományokra a büszke és rágyogó főváros fény-sugarai.

Cordova, Murcia, Malaga és a többi alkirályságok folytonos összeköttetésben maradtak a kalifa székhelyével. Mert szinte hihetetlen, milyen csodálatos könnyedséggel utaztak e kor emberei a kezdetleges közlekedési módok dacára. Ugyanazon alakokkal a leg-rövidebb idő tartamán belül majd Andaluziában, majd Afrikában, vagy Ázsiában találkoznak. Mintha idő és tér soha se lett volna képes kiváló egyéniségek tevékenységére gátolag hatni.

A hatalmas damascusi kalifaságnak is az lett a sorsa, a mi minden imperializmusé. Kiterjedésében rejtett felbomlásának csirája. Midőn többé nem nöhetett, részeire oszlott. A számos kormányzóságok, alkirályságok megannyi önálló birodalomra fejlődtek. Így kiáltották ki magukat független királyokká az Almoravidek, Almohadok, Nasridek, és annyi más barbár előkelő nemzetség fia.

Ez emberek uralkodtak több mint fél évezreden keresztül Andaluzia, a nyugat örökös tavaszának földje felett. E különböző dinasztiák kormányzása alatt fejlődtek ki az egyes királyságok, fejedelemségek. Spanyolország földje megannyi önálló mór udvar birtoka lett, hasonló képet adva, mint a középkori Itália vagy Germánia. És miként otthon, úgy itten is épen a decentralizáció fejlesztette az egyes területeket és az egymás közötti versengés erősen hozzájárult az általános haladás és emelkedés serkentéséhez.

Cordova, Malaga, Murcia, Valencia, Szevilla így lettek megannyi gazdag és virágzó városokká. Így épültek a még ma annyi évszázadok után is büszkén álló Alkazárok, Meszkiták és Kubák, a melyek e népnek nemcsak

hatalmáról, de műveltségi fokáról is olyan becses bizonyítékul szolgálnak.

III.

Mind e királyságok között *Granada* volt a leghiresebb és Granada állott fenn legtovább. A nevezetes város története a milyen változatos, épen annyira érdekes. Szorosan össze van fűződve a cordovai kalifaság sorsával. És midőn amaz 1031-ben megdőlt, emez annak hamvaiból születik nagygyá.

Granada ez időbeli nagyravágyó alkirálya, *Zavi ibn Ziri* az időpontot alkalmasnak találván, függetlenné proklamálta magát. Leszár-mazottjai pedig rövid időn belül hatalmukat Almeriára és Malagára is kiterjesztették. A Zirikéitől az Almoravidek, majd az Almohadok ragadták el a kormány pálcáját, míg végre a Nasridek kezébe összpontosult a hatalom.

Al-Ahmar, e ház alapítója kétségkívül kiváló uralkodói tehetséggel volt felruházva, és az általa létesített dinasztia harmadfélszázadig uralkodott Granadán. Hol harcolva, hol védés dacszöveget követve a keresztény uralkodókkal, midőn már a mórokat mindenfelől kiűzték, az ő trónusuk még ottan állott, elszántan dacolva az Alhambra aranykupolája alatt.

E csillogó romantikus korhoz fűződik Dél-Spanyolország legtöbb költői regéje. A Nasridek, a Zegzik, és első sorban az Abenceragok nevéhez van láncolva mind az a derengő emlékü monda, mely mai napig ott van a nép ajkán. És a régen eltűnt napok hőstetteit estéknként száz meg száz hang éneklé a *Quadalquivir* partjain.

Az Ezeregyjé meséinek utolsó fejezetei Granadában játszódtak le. Az Alhambra vaskapui megett folytak le az utolsó mór udvar napjai. A Torre de Comaras ablakán át ereszkedett a mélységbe *Abul Hasan* hőselkü felesége *Aisha*, hogy fia életét megmentsse. A mirtus-udvar virágait ápolta a legendás emlékü *Isabella de Solis*. És az oroslán-udvar medencéjébe folyt a híres Abenceragok vére.

Mint a mese, úgy hangzik Granada története, és a tündérmeséhez a legpompásabb illusztrációk még itten állanak. Még ott emelkedik a hegy lejtőjén a nagy patkóíves kapu a *Babesh-Sheria* és a vándor csak úgy mint egykoron, a régi megmohosodott lőréses falakon át juthat a királyok palotájába. És még megmaradt annyi század lefolyása után is a páratlan *Patio di los arrayanes*, az örökzöld mirtuslombokkal szegélyezett első udvar, melynek kristálytisza medencéjében százszorososan verődik vissza a csodás épület.

És áll a páratlan szépségű *Sala de ambajadores*, melynek díszítésénél mindent felhalmoztak, a mivel e nép művészete rendelkezett, hogy annál nagyobb legyen a hatás, melyet az idegen követekre tenni óhajtottak. A padlózat, melyet a legbecsesebb márvány

takar, a falak, melyeket páratlan fayence-burkolat díszít, a cédrusfából faragott és gyöngyházzal kirakott kupolái. Az építészeti anyag gazdagságát csak a kivitel mesteri befejezettsége mulja felül.

IV.

A világhírű oroslán-udvar, mely nemcsak Granada büszkesége, de az egész világ egyik legpáratlanabb műemléke, a mór királyi udvar középpontja volt. Ebbe a mesés szépségű 124 márványoszloptól körülzárt, aranyozott kioszkokkal határolt, csörgedező szökőkutakkal hűsített udvarba nyilottak a többi lakosztályok is.

Középen az igazságszolgáltatás csarnoka tárul, két szépen tagolt helyiségével. Jobbra az annyiszor emlegetett Abenceragok fülkéje állott, hol a szomorú emlékü mészárlás történt. A fehér márvány-medenceze feneké a helyiség közepén megőrizte a vérfoltokat, a rettenetes órák örök emlékeül. Itt ért véget az Abenceragok büszke nemzetsége.

Szembe a nem kevésbé híres *Két testvér*-nek nevezett lakosztály következik. Hogy az elnevezés honnét ered, meghatározni nehéz lenne. Mindenki más és másképen magyarázza ezt — és érdekessé talán épen a rejtélyszerűsége teszi. Épen olyan sűrű fátyol borítja a kis kert történetét. *Lindaraxa* ligetének hívták azt emlékezet óta. Hogy ki volt azonban *Lindaraxa*, soha se fog kiderülni. Rejtély marad az Alhambra többi rejtelmek között.

Egy másik felette rejtelmes épületszárny a mélységben hőmpolygó Darro felett meredő bástyákon épült tuskészek a szó szorosán vett értelmében. A hatalmas sziklafalak között itt-ott egy kis függő kert húzza meg magát. Alig nagyobbak egy-egy jókora udvarnál, és a virágok olyan dűsan hajtanak, hogy el nem férve, mint a folyondárok, messze fűgének alá a mélység felett, tarka szinpompájuk mint egy természetes lobogó díszít képezve.

A *Torre del Peñador* filigránszerű karcú oszlopokon nyugvó végtelenül kedves csücsa koronázta mint kerestet ellentét a meredek sziklákra épült bástyákat. A remek szépségű kioszk, mely a szultán öltözője volt, még csak nyer művészi értékében. Mert hiszen a mórok nagy mesterei voltak minden időktől fogva hatások és impressziók keltésében.

És így bolyonghatnánk órák és órákig folytonos meglepetések között, mindenkor tökéletes művészi benyomások közepett. Elvándorolhatunk a Torre de la Infanta, és Torre de la Cantiva felé, melyek mindenike az arab-művészet egy-egy fényes fejezetét tárja elénk.

A szemben lévő dombon egy nem kevésbé remek *Retiro* emelkedik. A híres *Generaliffe* állítólag az Alhambrát tervező és díszítő művészeknek lakása volt. Csoda-e, ha művészibb otthon elképzelni nem lehet? A mit e nép finomult ízlése, és a világ egyik legszebb és legderültebb tája nyújthatott, az mind fel van mesterileg használva. És az egyedüli képez háttérül az örök hóval fedett Sierra Nevada szolgál — keretét pedig az égbolt sötét azurja adja meg.

De ki tudná leírni azt, a mi leírhatatlan? Vagy ki merne vázolásába kezdeni a nagy világ egyik legbájosabb képének? Sőt leírhatatlan maga az Alhambra építészete, díszítése, és hatása egyaránt. Elmúlt immár két évtizede, hogy először jártam itten mint fiatal tanuló, azóta visszatértem több ízben és minden alkalommal azt hittem, hogy először látom az Alhambrát.

Meglepett minden, mintha soha se láttam volna. És meglep minden egy napról a másikkra is. Részletezem bármilyen szorgalmasan az egyes pontokat, tanulmányozzam bármennyire behatóan e művészet szabályait, annál jobban belátom, hogy e nép szellemének alkotásait meggrögzíteni nem lehet.

Az illúzió a megragadó, és azt megmagyarázni képtelenség. Miként leírni lehetetlen volna a délibábót is. És ilyen folytonosan változó fatamorganaszerű hatások szüntelenül változó hatásai képezik az Alhambra egyedüli varázsát.

E mesterek a varázslatok művészei voltak. Kábítani törekedtek és igyekeztek teljes diadalt aratni. Az Izlam, mely valóság helyett kábulatba ringatta követőit, világnézetének

megfelelő művészetet teremtett. Az Alhambra így épült fel a muzulmánok káprázatos *Wal-Gróf Vay Péter* hallájává.

GÖRÖGÖK NYILAS ÁMORA.

Édes szerelem, bolond kis kölyök,
Görögök nyilas Ámora,
Ne bánts, ne lelkesíts, ne biztass,
Én megmondtam siheder fővel:
Nem leszek a rabod soha.

Ne tedd kis kezed a szívemre,
Hisz úgy dobol, majd megszakad,
De nekem tilalom az édes,
Ne bánts, vedd el a kezedet,
Nekem többé már nem szabad.

Ne bántsd az én beteges szívem,
Elég baj lőtte rá nyilát.
Megvert az igazságos Isten,
És belebotlottam magamba,
És kikaczagott a világ.

Édes, mosolygós kis pajtásom,
Görögök nyilas Ámora,
Tudod-e, mit tesz az minálunk,
Mikor sírva, lehajtott fővel
Azt mondjuk halkán, hogy: Soha?

Oláh Gábor.

LEVÉLVÁLTÁS.

(Cseremisiz eset.)

I.

Pétevárra minapában panasz-levél érkezett:
— «Czár atyuska, rossz a pópánk, bírni véle nem lehet.
Kétszer kéri nyuszt-adóját, háromszor is beszedi,
Kend hal éhen, Czár atyuskánk, ezt soká ha engedti.

Alázattal alulírott Miklós mester javalom:
Kergessük el Avram pópát, segítve lesz a bajon.
Van minékünk istenségünk, úgyis népünk ebbe hisz,
Hadd imádjá *Jumó* istent újra minden cseremisiz.»

Pétevárról nem sokára parancs-levél érkezett:
— «Abrahamovic Avram pópá, fel és alá, elmehet.
Imádjátok *Jumó*tokat, áldozatok szabadon,
Csak adót' fizessétek, a többit nem kutatom.»

II.

Pétevárra nem sokára ilyen válasz érkezett:
— «Köszönjük az engedelmet, küldünk áldást ezerezet;
Küldünk áldást, küldünk prémet, bőven folyik az adó;
Avram pópát elzavartuk, Moszkvában most házaló.

Alázattal alulírott Miklós mester üzenem:
Czár atyuskánk érdeke lesz mindhalálig szívemen.

AZ ALHAMBRA BÁSTYÁI.

RÉSZLETEK AZ ALHAMBRA BÓL.

Én lettem a főfő javas, én bájolok, búvölök,
Napkeltekor fényes karddal fehér lovat én ölök.

Gyúl az oltár, hófehérben táncot járunk körül.
Pörög a dob, szól a nádsp, rigó füttye szól vele.
Tető alatt forr a katlan, fő a közös lakoma.
Jumó isten vidám isten, *Jumó* papja jó koma.

Öröm, áldás ez a vallás, mulatság ily áldozat.
Kinek kedve kerekedik, vutkit veszen, sört hozat.
Nézzén közzénk Czár atyuska, majd ha útja erre visz,
Mén-ló-torra kész örömmel várja minden cseremisiz.»

Zempléni Árpád.

A FEKETE VÁROS.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irtá MIKSZÁTH KÁLMÁN.

— Furcsa Isten teremtései az asszonyok! Tegnap nem kellett *Bibók* Zsigmond, mikor a hűsége még értetlen volt az ifiasszony szemében; most, hogy mással legyeskedett, mindjárt kell. Hát legyen most az ember okos a maguk viselkedéséből.

Bibókné a fejét rázta, csak úgy zörögtek zizegtek a pillangós főkötő rézpikkelyei.

— Már tegnap is tele volt az én életpoharam keserűséggel, elhiheti a tekintetes úr. Épen csak ez a csöpp kellett, hogy kicsorduljon. Mert nem tudok én a kis házban meglakni zsellérségben, földek nélkül. Több könnyet sirtam én tegnap, mint a mennyit Szent Magdolna a mi Urunk Jézus Krisztusnak a sirjánál. Mindjárt elszállt az én jó kedvem, mint az elhessegetett madár, mihelyt megtudtam a szerződés mibenlétét.

Görgey a vállát vonogatta.

— Arról én nem tehetek.

— A tekintetes úr hatalma beborít mindent.

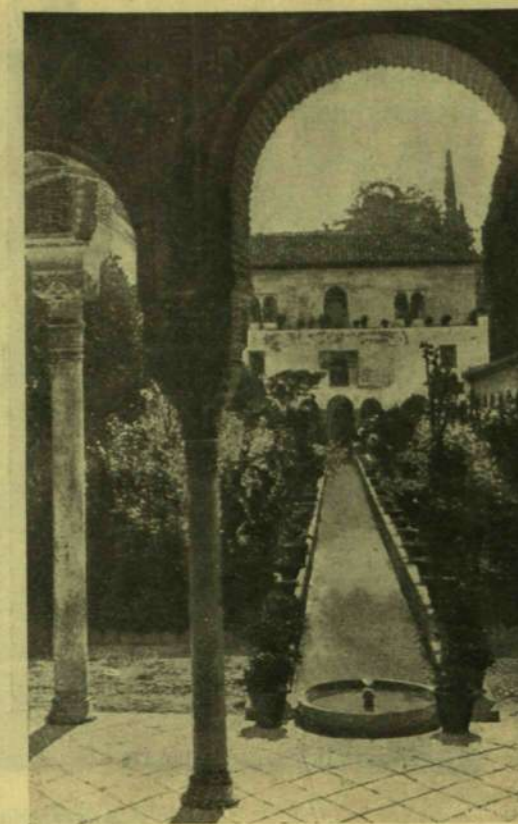
— Nem tudok rá módot, fő asszony.

— Tudok én. Tessék elhivatni a *Bibókokat* és kimondani a szentenciát, hogy az asszony, már mint én, a földbirtokkal jár. Minthogy pedig a birtok a szerződés szerint a *Zsiga* kezeiben van...

Az alispán elmosolyodott s közbevágot:

— Nem épület az asszony, édes lelkem, hogy az a földbirtokkal járna. Hogy lehetne olyat kimondani?

— Már pedig én nem zsellérhez mentem férjhez, se koldushoz, — ellenveté az asszony hányaveti hangon, egyik kezét a csipőjére

A GENERALIFFE KERTJEI.

rakva, — birtokos nemeshez mentem, annál is akarok maradni.

— Egyszeriben *Bibók* Zsigmondhoz ment, Zsigmondnak pedig alapjában nem volt földbirtoka, mert az apjéé volt.

— Úgyde egyetlen fia volt az apjának, — feleselt az asszony, — most pedig hárman vannak arra a csöpp tepertyűre.

— Igaz, — incselkedett vele az alispán, kit immár mulattatni kezdett a lehetetlen helyzet, — de ne ferdeje el, hogy a másik kettőt maga szülte. A másik kettőt, a kik most már a sógorai is volnának.

— Nem bánom én, akárhogy van is, — szólt a fejét lesütve, némi röstelkedéssel. — A mi van, Istentől van, én nem vagyok az oka, de bolond se vagyok, hogy ne odá álljak, a hol a birtok van.

— Épen csak ez az egy nem lehet, — nevezett az alispán, — mert ha olyan ítéletet mondanék, föltéve, hogy jogom lenne hozzá, a mint nincs, hogy azé az asszony, a kihez a birtok jut, akkor aztán igazán nem tudom, hova jutna az ifiasszony. Mert most *Bibók* Zsigmondnál van a birtok, de ha az ifiasszony Zsigmondhoz akar visszamenni, a mit kétségen kívül megtehet, akkor a birtokot rögtön visszaveszi az öreg *Vincez*, s ha most ennek alapján megint *Vincez*hez kívánkoznék, akkor Zsigmond követeli vissza, mint törvényes feleséget.

— Az irás irás, azt a macska se kaparja ki többé, — védte az asszony az álláspontját. — Ott pedig az van, hogy Zsigmond kezeli a birtokot, neki engedte át az apja.

— Persze, de az ifiasszony nála való maradása volt a föltétel.

— Arról az irás nem tud semmit, — vágta vissza az asszony czinikusan.

Ez láthatólag kellemetlenül érintette *Görgey*.
— De tudok én, — felelte nyomatékka, összevonván szemöldjeit, — és igen csodálkozom, hogy hajlandó volna nemcsak elhagyni a gyámoltalan aggastyánt, de még gazdai mi-voltából is kifordítaná. Csalódtam az ifiasszonyban. Tegnap másformának mutatkozott. Úgy látom azonban, hogy az ifiasszony is csak olyan asszony, mint a többi. Hát már most csak menjen haza és igazítsa el a dolgát a két férjével, mint a többi asszony, úgy, a hogy tudja. Én többet bele nem ártom magamat.

A SZULTÁN ÖLTÖZŐ PALOTÁJA.

A MISTUS-UDVAR.

A DARRO PARTJÁN.

RÉSZLETEK AZ ALHAMBRÁBÓL.

Bibókné elhalványodott, szólani akart, de Görgey leintette, a durva, ellentmondást nem tűrő hangját használva.

— Elmehet Isten hírével.

Marjákné a kuleslyuknál hallgatózott, de csak annyit bírt összefogdosni és nyilvánosságra hozni, hogy az alspán ingerült volt és hogy Bibókné kisirt szemekkel távozott tőle. Hanem iszen ez is elég csemege volt a görgei érdeklődő köröknek, kiket ekkora szenzáció, mint a Bibók-éset, teljesen kifogatott hétköznapi szokásaikból. Emberemlékezet óta nem volt még ilyen mulatságos tél Görgeyön. Hát még a mi jött! Bibók ezredes csakhamar összehozott egy pár léhűtő fiókát a környékről, a «nemesi testőrség» számára, a kik libériába bujtatva, nagy szenvedélyeket keverték fel a görgei menyecskek és leányok lelkében. Az ezredes a két mostoha öcsését is bevette «az arádiá»-ba, kinevezvén őket hadnagyoknak. Mindez nagyban élénkítette a görgei életet, mert a vitézek eljártak esténként a fonókba és szívesen emeltek fel a fejrénépek elejtett orsóját, mert az egész csak a sorrend dolga. Elesett orsón kezdődik, s elesett asszonyon végződik.

A Görgey jobbággyai hadgyakorlatokra hivatnak be vasárnaponként, a mi roppant mulatság volt; a kástély udvarán folyt az exerezirozás, szeno-szlama, szeno-szlama, — mert tót volt a vezénynyelv (szalmás lábada — szenás lábada), a mely látványosságra összecsozódtak a népek, kivált a szoknyába öltözöttek, nemesek az idevalók, de a szomszédos majorokból: Brásnyikból, Odoriczáról, Písaróczáról. És még ebben se merültek ki a görgei szép napok, melyekről sokat fecsegték odaát Lőcsén az öntelt szász polgárok, hallván a hadi készülletekről egyet-mást. Hm, hát fél Görgey uram? Zsoldosokkal őriztetni magát szegény feje!

Görgey most már vadászni is a felfegyverzett katonáival járt. Ennek a híren is mosolyogtak a szászok, mondogatván: Azért ő mégis a markunkba kerül. Hiszen itt van a megyeháza. Az nem megy el utána. Egyszer csak ide kell jönnie akárhogy is.

Közeledvén a január 20-ikára kitűzött értekezlet, egymás után érkezni kezdtek a vármegye nemes urai, ki hintón, ki lóháton, még olyan is akadt (az öreg Tarnóczy Ádám), a ki ökrös szekéren vontatta be magát a nagy saraknak miatta. Jöttek a Draveczkyek, Kolacs-

kovszkyak, Luzsénszkyék, Jekelfalussyak, a felsőoroszlányi Kissek, az Abhortisok, három testvér, mindenik öles ember. (Ugyan anya volt, a ki ezeket szülte.) Luzsénszkyak, Matyasovszkyak, Máriássy Imre új bécsi kocsiján, Andreánszky Jób négy fekete esődörön, és ki győzné valamennyit elszámolni. Nyüzsgött tőlük a kis falu, mint egy méhkaptár, mert az urak ugyan a kástélyban szállásoltattak el, de huszárokat, kocsisokat is hoztak magokkal s ezek nem férték már el az urasági épületekben, hanem a jobbágyok istállóiba helyeztetek el a lovaik s a kocsisok, huszárok is szétosztatták a községbe, esupán az élelmet adta az uraság, délben és este egy-egy ökröt sütvén meg szabad ég alatt, a Sztrelnyikék pajtája mögötti térségen. Ugyancsak ott főzték a juhúsos kását a falu öreg asszonyai s egy-egy hordó bor is került minden étkezéshez az urasági pinczéből. Elemében volt Bibók ezredes, ki a rendet tartotta fenn a vendégek eselése között.

Mivelhogy az utak járhatlanok voltak akkoriban s mindenféle akadályokkal küzdött az utas, ép úgy, mint a rákosi országgyűlésen, szokás volt az e fajta értekezleteken egy-két napig bevárni az úton levőket. Nem volt az valami nagyon unalmas, csak egy kis jó bor kellett hozzá és egy kis kártya. Hát az pedig volt Görgeyön. Az alispánnak három szőlő jutott az osztályán a Hegyalján, kártya meg iszen minden nemesi háznál akad. De mint-hogy nem volt elegendő, külön küldönczöt mentesztettek Lőcsére, hogy egy pár «Teufels Gebbüch»-ot küldjön ki a Gyuri gyerek. A ferriből még akkor nem volt kitalálva, hanem a *pharao* és a *baccarat* már ismeretes. Szolidabb öreg urak a *biribit* játszották vagy a *passediace*. A szepesi nemesség kiváltképen a «trente et une»-t és a «crep»-et kedvelte. Sváby, a javítatlan «spiller», nyaranta Olaszországba utazott, egy csomó tallért hozott haza, mint nyereséget, meg egy-egy új játékot. De hol lehet most?

Másodnap megérkezett Sváby is, meg a többiek, szinte többen egygyel, mint kellett volna és mégis kevesebben. Kevesebben azért, mert Görgey Jánosra vártak, pedig nem jött, és többen azért, mert Quendel uram, a ki a múlt hónap elején kapta a nemességet, mintegy kárnaplásul, hogy a szepesi városok kiváltása

iránti kérelme megtört a szepesi nemesség ellenzésén, beállított nyihócz szekereén, parasztabundában, pedig a kútya se hívta.

A magyar nemesség nem volt exkluzív intézmény. Nem Isten csodája, hogy még áll hazánk, mint a poéta éneklí, hanem ennek az intézménynek egyszerű következménye. Jól kigondolták azt az ősapák, Isten nyugosztalja őket a haló porukban. A hol egy kis erő mutatkozott, akár értelmi, akár vagyoni erő, azt mindjárt fölszippantotta a nemesség. A kinek sok ezze volt, vagy sok pénze, azt bevették az alkotmány sánczai közé, kívül csak az erőtlenség maradt.

Nem haragudott hát azért a nemesség, ha egy-egy új tagja támadt, mint a hogy a pók nem haragszik, ha egy kővér legyet lenyel, a kis vézna Quendel azonban már régen ellen-szenves volt a megyében, vagyonának eredete és a személyisége miatt, mostani megnesesítését pedig úgy kellett venni, mint egy pofont, mely épen a szepesi nemességnek szól a bécsi Burgból.

Quendel uram megérkezése tehát némi kedvetlenséget okozott, a házigazda mentegette is magát a bizalmasabb emberei előtt, hogy Quendel nem hívta meg, de ha már itt van, olyan vendége, mint a többi és nem szeretné, ha az ő házában megsértené valaki.

Quendel egyébiránt maga se titkolta, hogy nem kapott meghívást, sőt azzal állított be, megörnyedve és alázatosan:

— Értesítést ugyan nem kaptam, de mint új nemes embernek, úgy gondoltam, nekem is jogom van részt venni az összehírt értekezleten.

Görgey udvariasan mentegetőzött.

— Mindenesetre. Oh, bizonynyal. A diákjaimé a mulasztás, a kik még a régi lajstrom szerint állították ki a meghívó leveleket. Isten hozta.

— Hát magam is siettem, — hadarta nagy hajlongások közt, — mert már túl vagyok a hatvanon, erősen túl, és úgy érzem magamat a kutyabőrrel, mint a gyerek, ha új biciklit kap, alig várja, hogy használhassa, hogy már faraghasson vele valamit.

— No, itt nem sok faragni való lesz, — mosolygott Görgey.

Egy szó nem sok, de ezen kívül egy mukkot se árult el az összegyűlteket előtt, hogy mi lesz

a rendkívüli módon és időben összehírt értekezlet tárgya, hiába fagatták mindenünnen.

Quendel apó bizony kellemetlen volt eleinte; még ha legalább kártyázni akart volna, hogy az urak megcsapolhassák egy kicsit, de nem állt kötélnek; hogy mit mondana a világ, ha ő, Quendel, a ki igazi királyokkal áll üzleti összeköttetésben, most papiros királyokra rakná a pénzét? Ez a dölyfös megjegyzés még jobban ellene hangolta az urakat, hanem azután később, mikor egyiknek-másiknak elnyerték a pénzét, egyszerre megjött a szerepe, ide is, oda is egy kis parázs kölcsön kellett s olyan *Gáspár bácsi* lett belőle, mint a pinty.

Meg kell adni különben, hogy az a bolond kutyabőr már egy pár hét alatt is kékített valamennyit a vérén, mert a híres uszorás minden obligáció és biztosíték nélkül, menten eleget tett a felmerült bizalmas kívánságoknak, maga szaladt ki a kocsijához, kinyitotta a pokróczczal befedett ládát (mely egyszersmind ülésül szolgált) s a ládában levő esikos tarisznyából előhozta a kért összeget. De minthogy sokat kellett kiszaladgálnia, azt tanácsolta neki a fiatal Máriássy:

A szülőház az emléktáblával.

A szoba, a melyben Bethlen Gábor született.

— Legjobb, ha felhozatja Quendel bácsi az egész ládát.

— No, az bizony nem lesz rossz, — kacagott Quendel uram, — se nekem, se nektek. Bánja a szász, küldjünk le érte valakit.

Csakhamar felhozatta Bibók a katonáival és odaállította, mint egy frigládát, a nagy zöld posztos asztal tetejére, mely a terem közepén nyúlt végig.

Csodálkoztak és nem értették, hogy miért nem lesz az neki (Quendelnek) se rossz, hogy a láda fel van hozva. Este az is kisült. Quendel uram vacsora után csakhamar elálmósodott, mire leakasztotta a zsebében zörgő kulcsomagról a ládába valót és beletette a zárba:

— No, én most már elmegyek lefeküdni, mert én már öreg ember vagyok, de nehogy felköltösn valaki, a teremburáját, mert azt én nem szeretem, hát itt hagyom az uraknak a kulcsot, a kinek pénzre van szüksége, vegyen ki magának és írja be egy cédulára, hogy mennyit vett ki, nehogy aztán többet találjon visszaadni. Hanem azt nem ajánlom, hogy engem valaki felköltösn, mert én ölni-vágni szeretnék, mióta vitézlő vagyok.

Ez az öngyönyölődés általános mosolyt csalt

A Maros Maros-Illyénél.

BETHLEN GÁBOR EMLÉKTÁBLÁJÁNAK LELEPLEZÉSE MAROSILLYEI SZÜLŐHÁZÁN. — Jolly Gyula fényképe.

Az ünnepi szónoklat.

lehet rajt kapni egy életen át, most összebeszélnek kéket-zöldet, saját lovaik dicséretére, egyben leszólva velős kupeczkifejezésekkel az idegenekét:

«Olyan ló ez, hogy csak beszélni nem tud.»

«Mindent tud ez, csak az ostor felől nem tud.»

«Zabot nem eszik és soha ki nem fárad.»

«Nem járás már az, a hogy jár, hanem muzsika.»

«Olyan a tartása, mint egy kastélyos kisasszonyé.»

«Jámbor, szelíd, lekvárt lehet főzni a hátán.»

«Ez a megúnt és elsőzandó lovakról szól, az óhajtottakról megfordítva hangzik az alkudozási fraseologia:

«Annyi hibája van ennek, a hány éves.»

«Érzi az egyik lábát.»

«Nem lát ez az egyik szemére annyit sem, mint a Mathuzálem nagynénje.»

«Úgy tartja a fejét, mintha öszvértől lopta volna.»

(Folytatása következik.)

EMLEKTÁBLA BETHLEN GÁBOR FEJEDELEM SZÜLŐHÁZÁN.

A Nagyenyeden lévő ős Bethlen-kollégium ifjúsága e hó 18-ikán kegyeletes ünnepélyt rendezett. A főgimnáziumi ifjúság összerakta filléreit, hogy a kegyes fundátorok szülőházát emléktáblával díszítse föl.

A nagy fejedelem, kit egyik, tiszteletere vetett emlékérem harmadik Mátyásnak nevez el, a mai Hunyad vármegyében, Ilie várában (Marosillye) született 1580-ban. 1613-ban lett Erdély fejedelmévé. Megvirta már dicsőséges nagy esatát. 1622 első napjaiban Nikolsburgban biztosította azt, hogy magyar földön mindenki a magaválasztotta formák közt imádhassa Istenét s ugyanezen év májusában az erdélyi Rendekkel törvénybe iktatta a nagyenyedi Bethlen-kollégium fundálását.

«A hazának tudós emberekről való gondoskodásra van szüksége.» «Akademiát kell erigálni.» Biztosítsák az alapítandó kollégium létét azok a fiskális nagy javak, melyeket fejedelemisége küszöbén adományozott Károly Zsuzsánnának, a fejedelemasszonynak, ki élete végét járta már. Nem akarta a busongó férj, hogy e javakból bármi is visszaszálljon: «jusszon azoknak valami nagy ezélu, örök időkre szóló rendeltetésük.» Ime siron túlra kiható kegyeletes, mély szeretet a nagy fejedelemhez méltó nagy asszony iránt és a haza szükséglete: e kettős érzés szent frigyéből született Bethlen Gábor kollégiuma ezelőtt 286 esztendővel.

Románok a leleplezésen.

BETHLEN GÁBOR EMLÉKTÁBLÁJÁNAK LELEPLEZÉSE MAROSILLYEI SZÜLŐHÁZÁN. — Jelfy Gyula fényképe.

Ő a haza atyja, ős szabadságunknak erős kősziklája. A mióta Bethlené a fejedelmi pálcza Derűs képet öltött e hazának minden dolga. Te, Istennek kedveltje, Te vagy ékességünk! S egy világos kis ház hozott aranykort minékünk.

1849 január 8-ának rémes éjszakáján Axentye és gyujtogató, gyilkos oláh hada a kollégiumot elpusztította. Akkor veszhetett el ezen emlékezet köve is, azóta semmi nyoma.

Az udvarházat az utódok és tulajdonosok kegyelettel jó karban őrizték meg s diákjaink most máj. 8-án iskolai kirándulás keretében, az alsófehér- és hunyadmegyei történelmi társulatoknak jelenlétében újból emléktáblát lelepleztek ott le. Az alapító fejedelem emléket őt évenként Bethlen-ünnepélyvel tisztelik meg. Az idén Illyén tartották meg a Bethlen-ünnepet. Az ünnepély főrésze a tábla leleplezése s átadása volt.

Az erdélyi magyar ifjúság lelkében fogamzott meg az eszme, a mi diákjainkéban, a maguk erején valósítják meg. Ünnepélyük, bár nem ver nagy port, országos jelentőségű. A Kolozsvárt készült, egyszerű magyar feliratos tábla Erdélynek aranykorát hirdeti, melyben kisebb hazánk Európa műveltségében vezetett, hirdeti azt, hogy bár csúszik át a föld lassan-lassan idegen kézbe, azokéba, kiknek elődei Bethlenek emléket is letörülnek a történelem lapjairól, itt még ma is a magyar az ős foglaló s utolsó csepp vérig nem enged, legalább addig nem, míg tud lelkesedni a múlt dicsőségén s hálás kegyelettel érezni nagyjaink iránt. Székely Odón.

A TOKAJI.

Elbeszélés. — Irta Lampérth Géza.

Sötét, felhős őszi éjjel két nehéz társzeker dőcögött a tarzali országuton. Nyirkogott panaszosan a kenetlen fatengely, távol a hegyek oldalán bánatosan sirtak az őszi bogarak. Mintha csak a két szekér drága terhét sirtatták volna: kár érte, kár... kár...

Mikor a hold egy-egy pillanatra kisütött a felhők mögül, aczélsisakok taraján csillant meg a fénye.

Vasas német katona ült a kocsisok mellett, vasas német katonák lovagoltak a szekerek körül. Azoknak a sisakja csillogott a hold-sütésben.

A sötét éjszaka fekete leple alatt labancz martalócok igyekeztek kifelé a tarzali hegyekből. A társzekereken öblös hordók voltak tele tüzes tokaji borral.

A váltakozó hadi szerencse úgy fordult, hogy a hol tavasszal és nyáron a kurucz kapált, ott őszre a labancz lett az úr és ő szüretelt a kincseket érő szőlőhegyekben.

És odafenn Bécsben, a fényes főlabanczfé-
szekben, a hol sohasem volt becsülete a ma-
gyar embernek, már akkor is nagy becsülete
volt a magyar — bornak. A melynek nincsen
párja kerek e világon. Hiszen igaz, a magyar
embernek sincsen párja, de hát ezt Bécsben
sohasem akarták megérteni és elismerni...

A pompás nedűt, a mely Rákóczi kedves
«Mondulás»-ában termelt, a császári udvar
számára szállították a társzekerek. Válogatott
és megbízható emberekből állt a kíséret s
nagy jutalmat biztosítottak részükre, ha a
drága kincset hiány és fogyatkozás nélkül
Bécsbe szállítják. Épen valami nagy ünne-
pégre készültek odafenn s az ünnep fényét
kellott volna emelni a tokaji hegyek nemes
tüzének.

Dübörögtek a nehéz társzekerek és nyirkó
sírással vitték a magyar föld folyó-aranyát
Bécs felé azon az uton, a melyen már annyi
drága kincset — aranyt, ezüstöt, zsírját el-
liferálták a magyar nemzetnek.

Szépen kiszámította a dolgot a számitani
mindig jól tudó sógor.

Ersekújvárig labancz kézen volt az ország,
odáig tehát semmi baj sem érheti a szekere-
ket. Ujváriban is csak gyöngye kurucz őrség
volt. Esztergomban már erősebb katonai fede-
zetet adtak a szekerek mellé, hogy ha kell,
fegyverrel is átsegítsék azokat a kurucz őrsze-
mekkel megrakott vidéken.

Csakhogy most az egyszer mégis valami
kis hiba csúszott a német sógor számításába.

Arra nem számított ökelme, hogy Ujvár
vidéken a félelmes hírű Jávorka hadnagy por-
tyázott épen elszánt kurucz legényeivel s
arra sem gondolt, hogy a Tarzalzon fogadott
kocsisok durva daróc ruhája alatt jó magyar
szív dobog. No meg hogy valamelyes kis fur-
fang is lakozik azokban a napsütötte tatár-
koponyákban...

A két kocsis — Esze András és Kupa János
névszerint — igaz, nem sokat beszélgethetett
egymással. De hiszen nem is természetese a
magyar embernek a sok locsi-fecsi beszéd.
Kevés szóból is megérti az egymást. Főképen
pedig, ha az a szó a szívből kívánczik kifelé.

Már pedig a szívét, a jó kurucz szívét
nyomta egész úton valami nagy keserűség
Esze Andrásnak meg Kupa Jánosnak.

Hogy épen az ő becsületes fejükre szakadt
ez a szégyenletes munka! Elszállítani a drága
jó magyar bort a bécsi németnek... Még ha
valami hitvány lőre volna s nem a legfá-
tosabb asszu, a kit a lengyel hercegek is
tömérdek arannyal fizetnek! De hát nem te-
hettek róla, nem jószántukból eselekedtek.
Erőszakkal kényszerítették őket a fuvarra a
vasas katonák. És persze búsás áldomást is
ígérték nekik, ha Bécsbe érkeznek. Talán még —
mondották — valami csillogó szép medáliát
is akaszt majd a nyakukba nagy örömben
a császár, mivelhogy igen szereti ő Felsőge
a pompás tokajit...

De csak nem volt a két kurucz szívének
vigasztalódása. Minél inkább távoztak Tokaj-
tól s közeledtek Bécs felé, annál nagyobb lett
a keserűségük.

Mikor abrakolás végett útközben megálltak,
össze-összesültak. A vasas katonák ugyan foly-

ÁGYÚK FÖLRAKÁSA AUTOMOBILRA.

ton szemmel tartották őket, és vigyáztak min-
den szavukra, szerencsére nem sokat értettek
belőle.

— Gyalázat ez komám, — dörmögte Esze
András, inkább csak úgy a bajusza alá, mikor
a miskolezi kútnál ittak.

— Pellengérré kerül a becsületes nevünk, —
morgott vissza Kupa János, — az unokáink
is megátokoznak érte.

— Valamit tennünk köll! — folytatta Esze
András. — Én át nem lépem Bécs város
kapuját Argyélus király kincseért sem, nem-
hogy a császár medáliájáért... inkább föl-
akasztom magam a legelső útszéli fára!

— Tennünk köll valamit! — hagyta hely-
ben Kupa János.

De bizony hamarosan csak nem tehettek
egyebet az elbúsult kuruczok, mint hogy szé-
pen visszakászolódtak a szekerekre s a vasas
németek vezényszavára kocogtak tovább «for-
bercz» — Bécs felé.

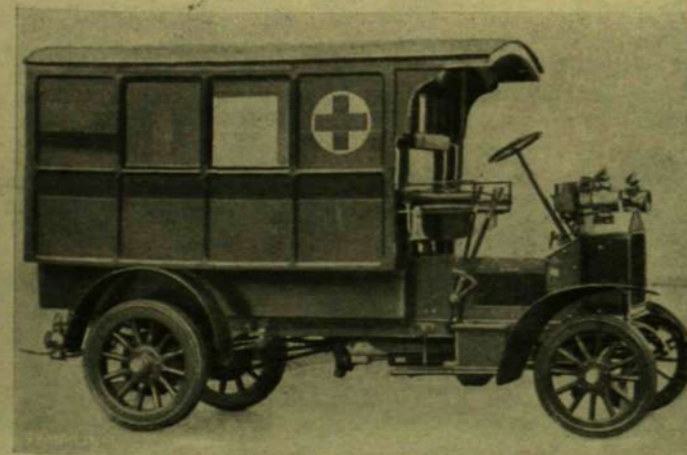
Az esztergomi piacon, a hol megerősítették
a német őrséget, Esze András valami toprón-
gyos koldusemberrel váltott suttymban né-
hány szót. Míg vizet adott vödörből a koldus-
nak, addig adta amaz neki szűr alatt a szót.
A hogy a koldus nagy hálálkodás után el-
sántikált, Esze András derűs képpel sügta oda
Kupa Jánosnak:

— Rendben vagyunk mán, komám!

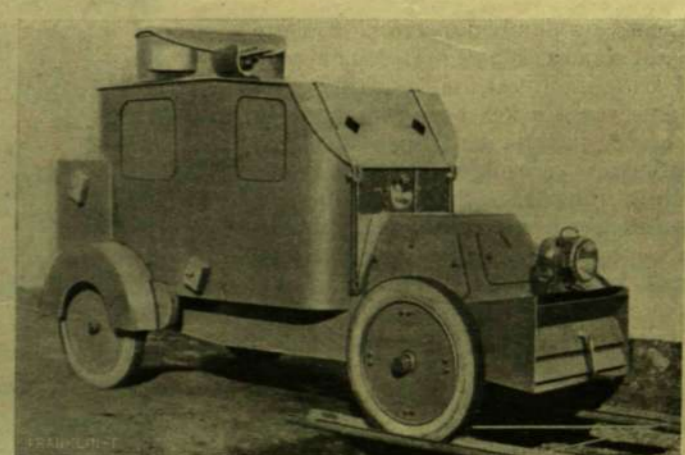
— No, no! — csodálkozott Kupa János. —
Mit teszünk?...

A vasas német ekkor már fülelt a hátuk
mögött s rájuk ripakodott, hogy fogják be a
lovakat aztán — mars, indulás!

— Te csak gyere mindig utánam! — dobta
vissza a szót Esze András, a ki az első sze-
kér kocsisa volt.

BETEGSZÁLLÍTÓ AUTOMOBIL.

PÁNCÉLOS AUTOMOBIL ÁGYÚ-TORONYNAL.

HADI AUTOMOBILOK AZ ANGOL HADSEREGBEN.

CSOKLYAI FÉNYES ANNUSKA, A KIRÁLY-SZINHÁZ GYERMEKPRIMADONNÁJA.

a szekerektől toprongyos koldus bűjt elő az árokból és az úton sántikálva haladt előre.

Jól benn jártak már az erdő közepe felé, mikor a koldus hirtelen bevágott a sűrű rengetegbe.

Néhány perc múlva éles fütyű sikoltott át az erdőn s az út két oldalán fegyveres kurucz katonák rohantak elő.

— Megállj! — kiáltotta egy hatalmas, harsogó hang, hogy szinte visszhangzott belé a rengeteg.

A két szekér megállt s a meghökkenett németek hirtelenében azt is elfeledték, hogy fegyver van az oldalukon.

Különbösen sem soká maradt már ott a fegyver. A markos kurucz legények egy-kettőre lefegyverezték az egész csapatot.

A kurucz vitézek élén a toprongyos koldus állt, a ki hirtelen ledobta ütött-kopott gúnyját és most már igazi képében nézett farkaszemet a halálra rémült németekkel a félelmetes kuruczvezér — Jávorka hadnagy.

— Előre! — harsant föl újra parancsoló hangja. — Majd Érsekújváron elvégezzük a többi.

A kuruczok körülfogták az egész labancz karavánt és beterelték az útvári várba.

A jó fogásnak persze, hogy nagy áldomás lett a vége.

Az útvári piacon csapra ütötték a pompás átalagokat. Az első korszót Esze András kapta. Nagyot húzott belőle András gazda, azután átadta Kupa Jánosnak, mondván:

— Te csak gyere utánam!

Bécsben pedig ezalatt epekedve várták a drága jó tokaji nedűt s talán még most is várják, ha el nem unták...

MISS RANDOLPH UTAZÁSA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irtó C. N. és A. M. Williamson.

Messziről nézve a dombon fekvő *cité* felette élénk hatással van a képzeletre. A temérdek torony, fal és parkányzat, mely tiszta körvonalával fenségesen a kék égnek mered, első pillantásra észébe juttatja a nézőnek ama képzeletbeli középkori városok egyikét, melyeket Doré szeretett illusztrációikként rajzolni a *Contes Drolatiques*-hez. Oly rendkívüli látvány ez a régesrég, néma, erősített *cité* a vasutak mai korában, hogy légtükrözésnek tulajdonítaná az ember, vagy hajlandó volna azt sajátos érzékelődésnek tartani, mely okvetlenül szétfoszlik, a mint szemünket dörzsöljük. Közlebb jöve, mind élénkebbé válik ez a benyomás. Minden tökéletes, bámulatosan tökéletes; még sincs semmi, a mi bántón emlékeztetne arra, hogy annyi új dolog áll előttünk. Akármerre nézzünk, lehetetlen felismerni, hol végződik a régi építmény és hol

tunk a vacsorát kellett elhagynia. Süveget emelt Miss Randolph szépsége előtt, mely a bűvös holdfényben kétszeresen eszményinek tűnt fel; aztán hárman hozzáfogtak a nevezetességek megtekintéséhez. Vezetőnk elvitt bennünket hatalmas kerek tornyokba és onnan ki a magas égbenyúló parkányzatokra, a honnan a hold titokzatos fényével elárasztott, kiterjedt vidékre nyílt kilátás és helyi-ely-közzel szemünkbe tűnt a fel-felcsillámló kanyargó folyó, biborvankosra hanyagul odavetett gyémánt nyakékként. Kalauzunk lelkiismeretesen magyarázta, hol álltak az őrszemek, mikép voltak berendezve kölcsönös védelem czéljából az egymástól nyil-lövésnyi távolban épített tornyok, milyen kapukon át történtek a kirohanások, minő titkos földalatti utak látták el élelmiszerekkel a várat ellenséges ostromzár alkalmával. És annyira élethű volt minden tárgy körülöttünk, hogy — mint észrevenni véltem — Miss Randolph több ízben önkénytelenül figyelt, vajjon nem hallja-e a vasba öltözött harezosok nehéz lépteit és a rekedthangú parancsszót. Annyi bizonyos, ezen egész idő alatt észébe sem jutott, hogy Mary néni őt Jimmy Payne társaságában nehezen várja, én azonban nem tartottam feladatommak, hogy a derék párnák létezésére vagy valami szükségletére emlékeztessék. Elég időt töltöttünk a tornyok, parkányok, védfalak nagyszerű világában, hogy ezeket a gyönyörű dolgokat kellőn értékelhessük; azután nehéz szívvel fordítottunk hátat (előbb azonban csekély adományomat is a *gardien* kezébe csúsztattam) és a hegyről lemenvé, még gyakran vissza-visszanéztem. Midőn az ódon *cité*-t elhagytuk, társak szegődtek hozzánk. Fialat férfiak és asszonyok, szemmeláthatólag alacsonyabb osztályú egyének, siettek lefelé és meg is előztek bennünket az útváros felé vezető úton. Oly közel voltunk hozzájuk, hogy akarva, nem akarva meg kellett hallanunk, mit beszéltek nagy érdeklődve a rájuk váró mulatságról, mely az elcsélt beszéd-töredék után ítélvé, valami passiójáték lehetett. Ámbár régebben már jártam Carcassonneban, nem volt tudomásom arról, hogy passiójátékok Franciaországban is, vagy bárhol Oberammergauon és néhány tiroli falun kívül előfordulhatnak. Miss Randolphnak ide vonatkozó kérdéseire nem tudtam felvilágosítást adni és ő kissé restelkedve felkiáltott:

«Jaj be szeretnék egyszer ily játékot megnézni!»

«Megengedi, hogy a passiójátékokra elkísérem, miss? — kérdeztem kissé bátortalanul. — Csak pár percet szentelnék a látványosságának.»

«Teljes szívvel óhajtom, — mondá ő, — de attól tartok, hogy már túlságos sokáig várakoztattuk szegény Mary néni.»

Minden egyes jelenet tán öt perczig tartott. A szereplők a színpadon egy szót sem szóltak, csak nyitogatták a szájukat és testmozgásukkal is alkalmazkodtak a choragus szóbeli előadásához. A nézők szeme előtt elvonult Judás árulása, Krisztus Pilátus előtt, a megkorbácsolás, a keresztrefeszítés és a feltámadás. Mindezt sok érzéssel, meglepő méltósággal és a keresztrefeszítés jelenetében valódi pathosszal játszották. A hallgatók sorában a legtöbb nő könnyezett, még pedig észrevehető volt, hogy sokkal több részvétet keltett a szüzanya bánata, mint a fiú halálúsája. De az egész előadás alatt folyvást nevetett, fütyült és gúnyosan utánozta a színjátékosokat a gúnyolódók tiszteltelen csoportja. Több helyről haragos felkiáltások hangzottak fel a sátorban: «Gyalázat!» «Csend!», de az ünneprontók nem hagytak fel az előadás zavarásával és mitsem törődtek a jó izlés követelményeivel, vagy a többség kegyeletes érzületével.

Az utolsó beszédből, mely körülöttem folyt, megértettem, hogy a színjátékos társulatnak nincs rendes műsora, mert ilyesmiben szent-ségtörést látnának; karavánokban beutazza egész Franciaországot és egyik helyről a másikra szállítja a jelmezeket és szükséges diszleteket. Nem mertük teljesen végig nézni az előadást, mert Mary néni kínos várakozása nyoma lelkiismeretünket; felálltunk tehát és egész csendben kilopozkodtunk.

Azt hiszem, szegény Miss Randolph komolyan félt attól a szidástól, melyet előre jóslott. De ime, a bűnt a megérdemelt büntetés követte és épen a mi ellenségünket sújtotta. A fészkerhez érve, megtaláltuk ott a kocsi, de

LADY ERNESTINE HUNT, AZ ANGOL HADSEREG HADNAGYA S A NŐI CSAPATOK EGYIK VEZÉRE JELENTÉST FOGAD EGY NŐI KÁPLÁRTÓL.

«Hisz azért tán nem sokkal tovább fognak várni, — válaszoltam, — és talán sohasem lesz több alkalom ilyesmit látni.»

«Isten neki, nem tudok ellenállni, — kiáltott fel, — elmegyek és utólag elviselem a szidást.»

El is mentünk, követve a többieket és tágas bódéhoz értünk, melyet nagy sokaság vett körül. A belépti díj pár soub tett ki, de az előkelő ülés egy frankba került. Belépve a nagy vitorlavászon sátorba, az emelkedő padsorokkal szemben apró színpadot láttunk, melyet olajlámpák világítottak meg.

Iszonyú hőség volt és a sok ember kiállhatatlan szagot terjesztett. Alig hogy beléptünk, esengetyű szót és ünnepélyes zene hangzott fel a kegyetlen rozszongora billentyűiről. Egy fiatal, simára borotvált arcú, klasszikus fehér ruhába öltözött színész csengő, rokonszenves hangon szavalni kezdett. Ő volt a choragus, kinek feladata elmondani, hogy mi lesz a darab tartalma. Felgördült a függöny és a közönség gyönyörködhetett Ádám és Évában, kik igen feltűnő hússzínű tricóban jelentek meg, a tarkó fügelevél-díszszel csipőjük körül.

A pompás álszakállas Ádám egy fa árnyában szunnyadt. A choragus magyarázó szavai kíséretében megjelent a fa ágai között a csinált ligtyó, almával szájában és a színpad mögötti láthatatlan kéztől mozgatva, folytonosan teker-gőzött, össze- és kicsavarodott. Éva kinyújtotta a kezét, elvette az almát és beléharapott, majd a felébredt Ádámnak megmutatta a fát és a gyümölcsöt, ez utóbbival meg is kínálta. Ádám aggályait jelezte taglejtésekkel, de végre elfogadta és elfogyasztotta az almát. Nyomban megjelent a színfalak mellett egy hosszú kender-színű parókás angyal, ki kezében aranyfűsttel bevont kardot tartott. Az emberpár a földre görnyedt, aztán mindkettő kezével betakarta szemét, szomorúan ballagott kifelé, mire a függöny legördült. Ez volt az első *tableau*, mely az ember bűneiséjét ábrázolta.

A hallgatóság nagyban és egészben áhitatos tisztelettel fogadta a mutatványt, csak egy fiatal emberekből álló csoport nevetélt és gúnyolódott, szatirikus megjegyzésekkel kísérve a színpadi berendezés fogyatékosait. Majd szintén zenekísérettel az új-testamentombeli jelenetek kezdődtek. Ezek egyike elég bájos volt, t. i. a kútjelenet, melyben Krisztus szerepét egy szelíd arcú, világosbarna parókájú és szakállú ifjú játszotta, a szívet pedig egy húsz éves leány, kit igen vonzó jelenségévé tett úgy derült szépségű és mégis szerény komolyságot tükröző arca, mint hosszú haja, mely köpenyegként burkolta sötét ruháját és a térdéig ért le.

Minden egyes jelenet tán öt perczig tartott. A szereplők a színpadon egy szót sem szóltak, csak nyitogatták a szájukat és testmozgásukkal is alkalmazkodtak a choragus szóbeli előadásához. A nézők szeme előtt elvonult Judás árulása, Krisztus Pilátus előtt, a megkorbácsolás, a keresztrefeszítés és a feltámadás. Mindezt sok érzéssel, meglepő méltósággal és a keresztrefeszítés jelenetében valódi pathosszal játszották. A hallgatók sorában a legtöbb nő könnyezett, még pedig észrevehető volt, hogy sokkal több részvétet keltett a szüzanya bánata, mint a fiú halálúsája. De az egész előadás alatt folyvást nevetett, fütyült és gúnyosan utánozta a színjátékosokat a gúnyolódók tiszteltelen csoportja. Több helyről haragos felkiáltások hangzottak fel a sátorban: «Gyalázat!» «Csend!», de az ünneprontók nem hagytak fel az előadás zavarásával és mitsem törődtek a jó izlés követelményeivel, vagy a többség kegyeletes érzületével.

Az utolsó beszédből, mely körülöttem folyt, megértettem, hogy a színjátékos társulatnak nincs rendes műsora, mert ilyesmiben szent-ségtörést látnának; karavánokban beutazza egész Franciaországot és egyik helyről a másikra szállítja a jelmezeket és szükséges diszleteket. Nem mertük teljesen végig nézni az előadást, mert Mary néni kínos várakozása nyoma lelkiismeretünket; felálltunk tehát és egész csendben kilopozkodtunk.

Azt hiszem, szegény Miss Randolph komolyan félt attól a szidástól, melyet előre jóslott. De ime, a bűnt a megérdemelt büntetés követte és épen a mi ellenségünket sújtotta. A fészkerhez érve, megtaláltuk ott a kocsi, de

sem Mary néni, sem Sherlock Faunteroy nem volt sehol. Helyettük a *tonneau*-ban gubbaszkodva, édes álomnak engedte át magát egy éretlen francia ifjonz, kinek még a füle is be volt takarva kabátja galléréval. Felébrésztettük és megtudtuk tőle, hogy véletlenül tévedt ide és öránként két frankot ígérték neki, ha itt marad a kocsiiban ülő hölgy és úriember visszatérteig, a mihez képest ő csakugyan már egy óra óta aludt a *tonneau*-ban. Az ő szemében nyilván nem változtatott a dolgon az, hogy nem az a hölgy és úriember állt előtte, a ki előbb, mert egy ötfrankos pénz fejében minden habozás nélkül ránk ruházta az örködi tisztelet, bár legkisebb biztosítéka sem volt, hogy nem vagyunk alávaló csalók. A hűtlen ór eltávózása után Miss Randolph vagy húsz perczig trónolt velem a kocsi, mielőtt Mary néni Jimmyvel nagy sietve visszatért a fészkerbe. Látszott rajtuk, hogy igen kellemes helyről jöttek, a hol ételben-italban nem lehetett hiány és a hol mindkettőhöz derekasan hozzáláthattak.

Abban a komikus jelenetben, mely most következett, én, a miss szolgálatában álló egyén, csak mint néma szereplő vehettem részt, illetőleg csak a kulisszák mögött hallgatozhattam, magamba fojtva a kitörő nevetést. Miss Randolph kitűnően adta a sértődöttet és megbotráncozót, azonnal beletalálta magát ebbe a szerepbe. Felségesen játszott azon való megálepítését, hogy Mary néni és Jimmy képesek voltak a beléjük helyezett bizalmat megcsalni, az értékes kocsit, mely nem is volt sajátjuk, otthagyni és egy ostoba kölyöknek, egészen idegen fizciónak kiszolgáltatni. Élénk színekkel ecsetelte, milyen csoda, hogy a Napierk mindenestől el nem lopták, mialatt távol voltak a bűnösök, kik a szomszéd színpadon élvezett jó ebédből nem merítették elég erőt, hogy oly meggyőzőn rájuk bizonyított romlottságuk súlyát elviselhessék.

TAVASZI REGGEL. — Jely Gyula félvétele.

«Eszükbe sem juthatott mi kettőnk szemrehányással illetni; erre teljességgel nem maradt bátorságunk. Elszontyolodva és hibájunk tűnődve, minden megjegyzés nélkül foglaltak helyet a kocsiiban, mely a hideg holdas éjszakában, nem törődve a távolban fecsillámló, torony városokkal, egyenesen Narbonne felé görődött, a hol én most e sorokat írom nekéd, miután jól megebédeltem és az automból meg is tisztítottam. A hűtlenk nem épen a legideálisabbak egyike, de kemény fekhelyen is, azt hiszem, édesebb lesz pihenésem, mint az elmúlt éjjel a puha párnákon. Késő volt, mikor megérkeztem és korán fogunk útrakelni, hogy annál biztosabban kikerülhessük a büntető igazság karmait. De már kezdem is remélni, hogy azok a parasztek megelégték a történeteket és nekünk nem lesz többé bajunk velök.

Cselszövő barátod, *Brown-Winston*.

Jack Winston Lord Lane-nek.

Hôtel de Louvre, *Marseilles*. Deczember 18.

Kedves Montie!

Franciaország legérdekesebb részeinek egyikén haladtunk át, oly vidéken, melynek a világon alig van párja, és én élveztem is szépségeit, mert nem volna egész ember, a kit könnyősen hagyának. De a Brown-részvények árfolyama kissé leszállt Carcassonne óta. Hogy miért, azt nem tudom tisztán, de gyanítom. Annyi bizonyos, hogy depressió, sőt pánik jelei mutatkoznak a pénzpiacon. Jimmy bűnbocsánatot nyert és óvatosságot ígért, onnélfogva most ismét ő vezeti a kocsit és őszintén be kell vallanom, hogy a mai utazáson nemesak por lepte el őt, hanem ép anyyi dicsőséggel is borította. Ezzel nem keveset monok, mert a déli departement-okban oly kevés esik, hogy az utakat több hüvelyk vastagságú rétegben fedi a szürke, maró por, mely minden ko-

A DUNAPARTI KORZÓN

csit egészségtelen felhőként vesz körül. Az utakon helyenkint, szabálytalan egymásutánban, függélyes falú nagy mélyedések vannak, melyeket a mindenható beható por, bár mélységük egy, két, vagy három hüvelyknyi, teljesen kitölt, befed, minélfogva bárki, de főleg olyan ember, mint Jimmy Payne, csak akkor tudja meg, merre vannak ily mélységek, ha a kocsikerekek beléjük gázolnak. Hol egy, hol több, sőt mind a négy kerék süppedt be. Képzelted, milyen próbára teszi ez az abroncsokat, rugókat és az egész kocsiszerkezetet. Mindamelllett az egész napi százharmincz mértföldnyi úton csak egy gummiabroncsot támadt repedés, melyet én alig negyedórai idő alatt szépen kijavítottam.

Béziers messziről nézve, fekvésénél fogva — domb tetején emelkedik — meglepi az embert és imponáló városnak látszik, de közönséges piszkos helyiségnek bizonyult, midőn a hosszú, felfelé kanyargó utcákon végighaladtunk. A városon túl jó darabig kiterjedt laguna széle mellett vezetett utunk és ebből arra következtethettünk, hogy jobbra tőlünk, közvetlen közelünkben van a Földközi-tenger, habár még nem láthattuk.

Montpellierben meg sem álltunk és így a pompakedvelő duchesse-ről, ki minden férfi szívét meghódította, nem tartottam előadást, mihez bizonyára kedvet éreztem volna, ha Jimmy úr nem csatlakozik hozzánk. A város

SÜTKÉREZŐ GYERMEKEK.

leni, hogy még ott találom őt. Miss Randolph még nem határozta el, mit fog kezdeni, ha a Rivierára érkezik. Nem tehetek róla, de úgy érzem, Jimmy Sherlocknak sikerült valami titokzatos természetű véres fordulatot végrehajtani. Nagyon valószínű, hogy Cannesban vagy Nizzában kellemetlen meglepetés ér; megtudom, hogy utazásunk és ezzel Brown szereplése véget ér. Ez esetben, mivel bájos úrnőmtől nem vagyok hajlandó titáni harez nélkül megválni, ezelszerűnek fogom találni, hogy édes anyámnak nyíltan bevalljak mindent és ekkor tán felkérem, hogy legyen kegyes érdekemben közbenjárni Miss Randolphnál. Ezzel szemben tán azt lehetne felhozni, hogy anyámnak a szép Miss Barrow-ra vonatkozó terveit őt aligha ösztönözhetik befolyását más irányban érvényesíteni; de én alkalomadtán tudok ékesszóló lenni és anyám is át fogja látni, hogy a Barrow-kisasszonyt össze sem lehet hasonlítani az én isteni úrnőmmel.

Általában ideges vagyok. A jövő bizonytalan és nem kellemes dolog érezni, hogy a talajt aláknázták lábunk alatt. De Jimmynek is jó lesz vigyázni magára. A mint legkisebb bizonyossággal lesz rá, hogy ő a kötött alkat megszeri, majd megmutatom neki, hogy egy egyszerű *chauffeur* is tud ellene fordulni. El vagyok készülve rá, hogy Cannes több tekintetben fordulópontnak fog bizonyulni.

De visszatérek a dologra. Elmaradt a remélt

VIRÁGÁRUSNŐK AZ ERZSÉBET-KÖRÚT ÉS RÁKÓCZI-ÚT SARKÁN.

TAVASZ A FŐVÁROSBAN. — Balogh Rudolf fényképe.

édes multság a szép ódon Nimes vagy Arles városában, a hol érdemes volna heteket eltölteni. A mi multság mégis volt ott, azt Jimmy élvezte — a manó vigye őt! — és egyedüli elégtételül csak az szolgál, hogy ő kénytelen volt korán kelni, a mit mód nélkül gyűlöl. Hajnalhasadta előtt felverték álmából, mert legalább futólag meg kellett tekinteni a nimesi amphitheatrumot és Maison Carrée-t, kilencz-kor pedig már útban voltunk Arles felé. Payne vezette a kocsit, megbizhatón és vigyázattal. A Rhône folyó túlsó partjára jutva, a sikon tizennyolcz mértföldnyi utat tettünk alig félóra alatt. Ez idő elteltével a bámulatraméltó Arles városába értünk és megállítottuk a kocsit egy piczi négyszögletes téren, hol a rómaiak idejéből származó két nagy gránit-oszlop pompás korinthusi alapzaton a modern házak falaiba van beépítve, és itt Miss Randolph értésünkre adta, hogy most félórát a régiségek megtekintésének óhaját szentelni.

«Félórát! — nem állhattam meg a közbeszólást, — hiszen Arles Franciaország legérdekesebb városainak egyike. Valóságos múzeum szabad ég alatt.»

«Tudom, — válaszolt úrnőm és sajátos arckifejezéssel tekintett rám. Szívesen adtam volna néhány soveregn-aranyat, ha megmagyarázza valaki, mit fejezett ki az a tekintet. — De talán lesz még alkalmam a várost meg-

A TÉGGÖMB-ÁRUS.

játékszerdobozai a játékfákat helyezik el. Nem találkoztunk sehol más kocsival, mintha az egész világ kizárólag a mienk lett volna. Egyszerre azonban az úton előttünk, de igen nagy távolságban, valami fekete folt tűnt szemünkbe, mely hihetetlen gyorsasággal közeledni látszott felénk és eközben mindinkább nagybodott. Annyi idő sem kellett, mint e sorok írására, midőn észrevettük, hogy óriási versenyautomobil jön felénk, melynek hihetőség ki akarták próbálni a sebességét. Mi magunk is a leggyorsabb tempóban haladtunk, óránként negyvenöt mértföldnyi sebességgel, de a közeledő kocsit hetvenet vagy többet tehetett ki. Képzelted, milyen légáramlás keletkezett, midőn a két kocsi egymás mellett elhaladt. Futólag megpillanthattuk az álcázott automobilistát, ki Albrecht Dürer kartonjainak alakjaira emlékeztetett; majd levegő után kapkodtunk az óriási kocsit által előidézett forgószél közepette. Alig volt időnk hátrafordítani fejünket, s a kocsit ismét csak fekete pontnak látszott a szemhatáron. Talán maga a nagy Fournier volt.

Salon-on túl az út igen érdekes, *accidenté*. A hegyeken mászkálunk, melyek szerető karjaik közé ölelik Marseille-t és szép kilátás nyílik a nagy Étang de Berre-re és azon túl a csillogó Földközi tengerre. A Napier megakadás nélkül küszölt fel a hegytetőre, és a legmag-

KIVISZIK A KERTET AZ UTCÁRA.

nézni valamikor, és útitársaim nem sokat törődnek régiségekkel vagy építészettel. Igazán *szükséges*, hogy lehető sietséggel igyekezzünk Cannes felé.»

De hát miért? Miért? Mi lesz Cannesban? Belejátszik ebbe az utálatos Jimmy keze? Vagy — oh, áldott gondolat! — éppen az ő jelenléte minden élvezetét elrontja Miss Randolphnak ép úgy, mint nekem, ha valamit megtekintünk? Megbánta már úrnőm, hogy elhamarkodott nagylelkűséggel vállalkozott őt, — nem is szólva Lord Lane-ről — a Rivierára vinni, és talán alig várja, hogy megszabaduljon tőle? Nem merem még reményleni; de te ird meg, hogyan vélekedel erre nézve. Davosi kényszerű térlenségekben talán szórakozást találsz egy elmélet felállításában, mely magyarázatát szolgáltatná bizonyos Franciaországban időző egyének cselekedeteinek, kiket te valószínűleg jobban ismersz már, mintha személyesen találkoztál volna velök.

Mialatt hárman elindultak, én komor hangulatban a kocsinál váró Casabianca, vagy a kerékhez kötött Ixion szerepét játszottam. A hótel előtt vártam a fukarul kimért félóra leteltét és mihelyt mindhárman visszajöttek, el is indultunk a La Crau nevű nagy síkságon keresztül Salon felé.

A térs síkságon keresztül villámgyorsan gördültünk Salon felé, zsinóregenes úton, melyet sűrűn egymás mellett álló kis nyárfák szegélyeztek olyformán, mint a gyermekek

GYERMEKEK A JÁTSZÓTÉREN.

TAVASZ A FŐVÁROSBAN. — Balogh Rudolf fényképe.

A HAJDUHADHÁZI SZALMAFONÓ TANFOLYAM RÉSZVEVŐI. — Eótl Jeremiás fényképe.

sabb ponttól hosszú lejtő vezetett lefelé (utoljára *rosz pavé*-ban végződve) a vidám Marseille élénk, zajos utcáiba. Payne bonyolódott Tramvay-sínek között nagyon tisztességesen vezette a kocsit, mely végtére a kövezeten keresztül haladva, szép ivben begördült egy nagy hotel fehér, tágas udvarára. Mikor az utasok leszálltak, *garage*-ban helyeztem el a kocsit és szép nyugodtan egy másik hotelt kerestem fel, a hol a Panban szerzett tapasztalatokon okulva, szerényen James Brownnak iratkoztam be az idegenek névsorába.

Mostan hűsleges baráti fejedhez fogom vágni ezt az óriási levelet és nemsokára egy másikban majd előadom, milyen további kalandokon ment át a Rivierán sok szenvedést kiállt barátod, a műkedvelő *chauffeur*.

(Folytatása következik.)

HÁZIIPARI TANFOLYAMOK.

A kereskedelmi és földmívelésügyi miniszterek a háziipar terjesztése és fejlesztése céljából az ország különböző vidékein a köznépi számára a téli hónapokban háziipari tanfolyamokat rendeznek, melyeken az egyes vidékek viszonyaihoz alkalmazkodva részint csipkeverésben és készítésében, részint a szalmának, gyékénynek vagy vesszőnek háziipari feldolgozásában szereznek gyakorlati jártasságot a tanfolyamok résztvevői.

A JÁSZBERÉNYI SZALMA- ÉS KOSÁRFONÓ TANFOLYAM KÉSZÍTMÉNYEI

HÁZIIPARI TANFOLYAMOK.

A gazdasági és népművelési szempontból egyaránt üdvös kezdeményezés eddigi eredményeinek szemléltetésére néhány képet mutatunk be mai számunkban. Egy részük a *Jászberényi* gazdasági népiszkola mellett rendezett szalma és kosárfonó tanfolyamra vonatkozik, melyben 80 fiú- és leány-növendék dolgozott 11 héti 776 darab tárgyat készített *Haraszthy* József igazgató vezetése alatt. A *Hajduhadházi* tanfolyamnak, melyben a szalmafonást tanították, a múlt héten 29 növendéke dolgozott *Szabóné Olchváry* Gizella vezetése alatt s 455 különféle kalapot, 59 apróbb háztartási cikket, 67 kosarat, szatyort és szőnyeget, 113 dísz tárgyat készítettek. A tanfolyamok az egyes vidékek viszonyaihoz, termékeihez és szükségleteihez alkalmazkodnak s ha ma még sok helyütt küzdenek is a kezdet nehézségeivel, hasznuk hamarosan nyilvánvaló lesz.

A TEKNŐVÁJÓ CZIGÁNYOK.

Kétféle cigányt kell megkülönböztetnünk a mi vidékünkön, a Balaton vidékén: a teknővájó cigányt és a kolompos cigányt. Az utóbbit sátoros vagy futó cigánynak is nevezik.

A JÁSZBERÉNYI SZALMA- ÉS KOSÁRFONÓ TANFOLYAM MŰHELYÉEN. — Pollak F. fényképe.

A két cigány természetrajza nagyon eltér egymástól. A futó cigány sátorban lakik, a hol nem fázik, mert dűnyhák között fekszik. A teknővájó cigány nyáron lombokból összerótt putriban, télen pedig faágakból alkotott, földdel befedett putriban lakik. A futó cigány vad indulatú, sokszor közveszélyes. Ruházata a legtöbbször rendes, az asszonyoknál rikító, tarka-barka. A férfiak szeretik a ruhán a nagy ezüst gombokat. Ők, honnan honnan sem, jobban pénzelnék, telik öltözködésre.

A teknővájó nyomorultabb. Öltözéke rongyos, hiányos, piszkos. A gyermekek meg épen meztelenül járnak. Legfőleg a szemétdombról felszedett egy-egy elnyűtt kabát lóg le róluk. Ez a cigány alázatosabb, jobban koldul, *soha* sem lop, sőt szívesen dolgozik.

A teknővájó cigány ősi foglalkozásként készíti a teknőt, melencét, fakanalat. Ezek csinálásában valóságos művész és speciálista. Minden háznál van mosó- és disznóölő-teknő, kenyérdagasztó melencze, a mely a cigány munkásságát és ügyességét dicséri.

A teknővájó cigányt munkája miatt a hatóság is jobban kiméli, nem üldözik agyon, mint gyakran a futó cigányt. Ha nincs munkája, koldul. Mivel tőle nem irtóznak annyira, szívesebben adnak neki alalmazást s így valahogy csak eltengetheti az életét.

A teknővájó cigány hánykodásának, nyomorúságának csak az az oka, hogy nem jut elegendő fához.

Nem kerül ledöntés alá elég nyárfa, a miből a cigány dolgozhatik. Ezért 10—20 czi-

gány-család kóborol faluról-falura, az egyik uradalomtól a másikhoz. Könnyű, rimánkodik, hogy jó pénzért hadd vágassa le az üdment nyárfákat, a melyekből szívesen, szorgalmasan készítik a teknőt.

Ha végre sikerül fához jutniok, sátorot ütnek, fejszéjükkel ledöntik a fát, kinagyolják teknőalakra. Azután szaluval kivájják s végül vonókessel szépen simára dolgozzák a teknőt.

Nem kell nekik mérőrudd, mérték. Szemmértékkel bámulatos biztonsággal alakítják készítményeiket.

Mikor már 20—30 darab tárgyat megkészítettek, kocsira teszik s elviszik a legközelebbi vásárra. Addig az asszonyok háznak a szomszéd falukban egy-egy teknővel, melenczével. Ilyenkor van pénze a cigánynak. Mindjárt jobban öltözködik, bocsokot, eszimat, ruhát vesz. A korcsmában literszám hozatja a bort, a mivel a földműveseket jó szívvel, emberséges érzéssel megkínálja.

A fa egyszer csak elfogy. A teknőket eladják. A pénzt elköltik. Azután 4—5 héti életszomjan ismét községről-községre keresik a fát, a miért az uradalmak kifejtett üzleti érzékkel nem valami gavalléros felfogással, igen borsos árakat szoktak kérni: úgy, hogy a szegény cigány alig nyer valamit.

A teknővájó cigány igen érdekes, eleven észjárású nép, a magyar ember soha sem volt

LEDÖNTÖTT NYÁRFÁK.

SZALUVAL FINOMÍTJÁK A TEKNŐT.

vele szemben faji ellenszenvvel. A faluban még bizonyos népszerűsége is van.

Kaposvár vidékén a teknővájó cigányok igen élelmes dísznökereskedőkké nevelődtek. *Sági János.*

HÁROM ÚJ KÖZÉPÜLET AZ ERZSÉBETVÁROSBAN.

A főváros belső területén lévő üres telkek rendkívüli drágasága folytán az újabban szükségessé váló középületeket kezdik a főváros külső területére, leginkább a Városliget tájékára építeni.

A VII. kerület Istvánmezőnek nevezett részén legújában három középület létesült egymás tőszomszédságában: a VII. kerületi külső állami főgimnázium az István-úton, a magyarországi reformátusok székház- (konvent) épülete az Abonyi-utczában és a magyar királyi postásaltisztek Otthona a Bálint-utczában.

E középületek legnagyobbika az István-úti állami főgimnázium, a mely most az őszön nyílt meg az István-úti és Abonyi-utczai 2200 négyzetméter nagyságú telektömbön, közvetlenül a Jézus Szent Szívéről nevezett zárda szomszédságában. Az új gimnázium épületére évek óta nagy szükség volt, mert a különben jóhírnevű s nagyon látogatott iskola helyiségei ideiglenesen több Damjanics-utczai bérházban voltak elhelyezve.

A PUTRIK ELŐTT.

TEKNŐVÁJÓ CZIGÁNYOK.

A VII. KERÜLETI KÜLSŐ FÖGIMNÁZIUM ÚJ ÉPÜLETE AZ ISTVÁN-ÚTON.

téssel, villamos világítással, villamos órákkal, telefonnal és a pedagógia és egészségügy minden kellékével föl van szerelve. Lesz az új gimnáziumnak az Abonyi-utcai rész felől egy nagy kiterjedésű iskolai jégpályája, melyet ez év őszére rendeznek be. Ugyancsak az Abonyi-utcai részre tervezik a horvát fiúk internátusát. Az épületet Korb és Giergl műépítészek terveit szerint építették. A költségek 770,000 koronára rúgnak. Az új középiskolát, melyet Timár Pál igazgató vezet, jelenleg 1200 diák látogatja.

A magyar királyi postásaltisztek és szolgák Otthona az iskola közvetlen szomszédságában épült. Az Otthon tizenkét évvel ezelőtt keletkezett, mint postásaltisztek szerény asztaltársasága. Ma a fővárosból közel ezer tagja van az Otthonnak és ahhoz, hogy saját házra tudott szert tenni, nagyban hozzájárult Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter jóindulata, a ki lehetővé tette a nagyobb szabású építkezés megkezdését, a melyet a múlt évben be is fejeztek. Az új Postásotthon kétemeletes épület, melynek földszintjén nagy, tágas előcsarnokba lépünk. Ezután következnek a nagy olvasóterem, jobbra a könyvtárterem, mely két társalgószobába és az egyesületi vendéglőbe nyílik. Az egész első emeletet egy hatalmas kiterjedésű, karzatos táncszalon foglalja el. Itt tartja próbáit és hangversenyait a postás altisztek kitűnően szervezett fűvös zenekara, mely hazafias ünnepeinken gyakran szerepel. A második emeleten a vidéki postás altisztek vendégszobái vannak. Az egész épület 185,000 koronába került.

A harmadik nagyobb középület a magyarországi reformátusok székháza, mely az Abonyi-utca 21. szám alatt lévő saroktelken épült. A modernizált román stílus kétemeletes székház földszintjén és a souterrain helyiségben a középponti konventi iroda, a református országos közalap, az árvagyám- és nyugdíjintézet, a levéltár és könyvtár, végül a konventi tanácskozóterem nyert elhelyezést, hol a hírlapíróknak külön emelvényük van. Az első emeleten egy hatszobás bérlakás van. Ugyanitt van a díszes zsinati nagyterem 222 ülőhelyre berendezve. A nagyterembe külön lépcsőház visz, a hallgatónak három karzatos van, a hírlapírók itt is külön emelvényt kaptak. A második emeleten Baksa Lajos dr. konventi előadó lakik. A székház telke és építkezése — Hajós és Villányi műépítészek terveit szerint — a román stílus berendezéssel együtt 525,000 koronába került. Az épület már át van adva rendeltetésének s a református konvent már itt tartja tanácskozásait.

Markó Miklós.

A HÉTRŐL.

Fényes Annuska. A színpadnak egy igen meleg szívű poétája, Barrie, a kinek két darabját, az *Egyenlőség*-et és a *Vén leányok*-at minálunk is óriási sikerrel adták, ezelőtt két esztendővel egy komédiát írt, a melynek egy fölnőtt kivételével csupa gyerek a szereplője. A londoni bemutató után maga Barrie a következőket írta egy angol színházi folyóiratba:

— Soha darabot olyan kedvvel nem írtam és soha előadást olyan nyugodt lélekkel nem vártam, mint ezt. És pedig azért, mert az a meggyőződésem, hogy igazán játszani csak a gyermek tud. A gyermeknek lelki szüksége a játék és a színész művészetének a legfontosabb kiegészítője. A gyermeknek lelki szüksége a játék és a színész művészetének a legfontosabb kiegészítője.

Az új angol drámaírók Shaw óta szeretnek sajátos dolgokat mondani, de a ki csak ilyennek vette a Barrie nyilatkozatát is és végignézte a Király Színház legújabb darabjában, a *Jánoska*-ban egy kilenc esztendő leánya színpadi produkcióját, bizonyára meg kellett hogy változtassa a Barrie ösztintéről alkotott véleményét. Az angol drámaíró egy hatalmas argumentumot kapott — Nagyváradról, mi pedig egy ritka jelenséget, egy ritka és szenzációs élményt úgy a gyönyörködő, mint az elmedkedő hajlandóságunknak. A színre lép egy rózsás arcú, sugárzó kék szemű kis szöke gyermek és mint a szerepe szerint középpontja a darabnak, vezet egy egész előadást, játszik, énekel, tánczol, sőt még hegedül is a színjátékos művészetnek olyan készségével, gazdagságával és a mi mindennél több, olyan ösztintessel, hogy a gyermek csak a tudhat, a ki — komolyan játszik, vagyis az a naivsággal, a melyet a tudatosság csak — megközelíteni képes. A mit színpadi átérésnek vagy beelésnek nevezünk, a fölnőtt színésznél; ha még oly igaz művész is, mindig egy munkának az eredménye, már pedig tudvaló, hogy a művészi produkció tisztasága nem tűri a munka nyomát. A gyermeknek nem kell dolgoznia, hogy játszani tudjon, neki ez élvezet, a minthogy nem kell kétkedéssel birkóznia, hogy a mesékben higgyen. A gyermek játéka tehát komoly dolog és ha a játéknak eredendően gyermeki képessége rendkívüli mértékben van meg benne, vagyis *talentum*, nagyon megérthető, hogy a játék hivatásos területen, a színpadon szinte esodálatos tud produkálni. Ez a természetesség vagy legalább is megmagyarázhatóság különbözteti meg a csodagyermektől, a ki a gyermeki léleknek és gyermeki vágyaknak idegen területen mutat megmagyarázhatatlan készséget, mint például a zenében vagy a

matematikában. Innen van, hogy a kis csoklyai Fényes Annuska játékos művészetét káprázó szemmel és álmélkodva ugyan, de minden nyugtalanító érzés nélkül élvezzük. Mert a játék igazában a gyermek birodalma, és természetesen, ha ennek az országnak is vannak kiválóságai és fejedelmek.

Recept-háború. Az az inkább széles, mint mély «recept-panama», a mely most konfliktusba keverte a budapesti munkás betegsegítő-pénztárt a gyógyszerészekkel, bizonyára igen érdekes fejezete az emberi hiúság könyvének. Tudvalevőleg az történt, hogy egész tömeg páciens nem orvoságot követelt és kapott a patikákban a receptjére — a melynek az árát a segítő pénztár fizeti — hanem pipere-szerket, szappant, parfümöt, szépitő kenőcsöt, hajfestőt. A gyógyszerészek azzal védekeznek, hogy kénytelenek voltak belemenni ebbe az üzletbe, mert a receptek tulajdonosai gorbabáskodtak velük és fenyegetőztek. Nem a mi dolgunk megállapítani ennek a mentségnek az értékét, mi készséggel elfogadjuk és szólni nem is erről akarunk. Mert van ennek az egész dolognak érdekesebb momentuma is. És ez az, hogy minden recept mögött természetesen egy betegségnek kell állania, a melynek a meggyógyítására az orvoságot rendelték. Hamisítani mindent lehet, nemcsak a receptet, hanem a betegséget is. Néhány hónappal ezelőtt egyetlen egy belügyminiszteri rendelet száznál több hivatalos szimulánst tiltott ki a főváros területéről, mert a beteg-játszásnak ezek a művészei ebből a művészetükből éltek, vándorolván egyik kórházból a másikba. A kórházi kvártély és koszt kedvéért az orvoságot is lenyelték, úgy okoskodván, hogy a mi a beteg embernek használ, az egészségesnek se árt. Ezt csak annak a bizonyosságul hoztuk föl, hogy receptet betegség nélkül is lehet szerezni. Egy ügyes szimuláns a doktort is megtévesztheti. Föltehető tehát, hogy a parfümre és illatos szappanokra váltott receptek egy része is így született. Szimulánsok ügyességéből és doktorok megtévesztéséből. De bajos, sőt lehetetlen föltenni, hogy így szerzett recept lett volna valamennyi. A receptek nagy, sőt nagyobb részét kétségtelenül valóban beteg emberek számára írták, a kiknek azonban nagyobb volt a hiúságuk, mint a medicina hasznában való bizodalomuk. Már most igazán érdekes dolog lenne kinyomozni: mi történt ezekkel az emberekkel, a kik fenacatin helyett liliom-szappant vagy kinin helyett tejkrémet, pudert, hajfestőt használtak? Föl kell tenni, hogy — meggyőgyultak, különben a receptekkel való üzkerkedésnek ez a fajtája nem válhatott volna olyan népszerűvé. Régi mondás, hogy az ember nem tudhatja, mitől hízik. Talán a kikutatott eredmények statisztikája még hasznos főfedezéssel is szolgálhatna — az orvosi tudományak!

A *Browning*. A «problemák» kedvelőinek határozottan finom és kiadós falatot juttatott a nagykorona-utcai eset. Egy házmaster, a ki összeveszett a feleségével és a kinek esztét vette az indulat, mindenképen embert akart ölni és pisztolyból lövöldözött azokra, a kik gyilkos szándékában akadályozták. Jött rendőr is, de a rendőrnek nem volt löfegyvere egész addig, a míg egy kereskedő egy Browning-revolvert nem adott neki. Sőt nem volt azután sem, mert a rendőr nem tudott banni a komplikált fegyverrel. Nem merte tehát használni, hanem visszaadta a kereskedőnek azzal, hogy löjjön vele ő a dühöngőre. A kereskedő lött és az ember golyóval a mellében, véresen roskadt össze. Elvitték a kórházba, a kereskedőt pedig — a rendőrségre. Híhető, hogy nem lesz semmi baja, de az eljárás meg kellett indítani ellene és ezzel a leggyönyörűbb probléma bokra termett meg azok előtt, a kik színpadon az ilyen csokrok árnyékában elmélkedni. A házmaster csak a rendőrré lött, tehát csak a rendőrnek lett volna joga, sőt kötelessége leteríteni, illetve ártalmatlanná tenni. A rendőr azonban ezt a kötelességét nem teljesítette, hanem teljesítette más, a kinek nem volt joga hozzá, mert ő nem rendőr. Ha a rendőr tudott volna löni a Browninggal, bizonyosan lött is volna, de — mint kijelentette — nem a mellébe a garzda embernek, a mi-

A magyarországi reformátusok székháza az Abonyi-utczában.

A postás altisztek és szolgák országos egyesületének háza a Bálint-utczában.

vel megölheti, hanem a levegőbe, hogy megijeszze, vagy a lábába, hogy ártalmatlanná tegye. A kereskedő tehát nem oda lött, a hova a rendőr lött volna, de viszont nem bizonyos, hogy a rendőr is nem oda lött volna-e, a hova a kereskedő? Annál kevésbé bizonyos, mert hiszen nyilvánvaló, hogy nem igen tud banni a fegyverrel. Igaz, hogy épen ezért nem is lött, de igaz az is, hogy a lövésre szükség volt, mert a házmaster is lövöldözött. A rendőrt tehát kötelességmulasztás vádjával lehetne illetni, de nem lehet, mert a rája hárult kötelességet elvégeztette mással, a kinek ezt módjában volt teljesíteni, míg neki nem. Hogy a kereskedő nem elég szabatosan járt el, ez igaz lehet, de nem büne neki, mert hiszen ő nem rendőr. Az okoskodást meg lehetne minden nagyobb elmemegetés nélkül folytatni akár oldalakon keresztül, de szívesen lemondunk róla, mert csak azt akartuk dokumentálni, hogy a «problemák» termelése vagy fejlesztése nem tartozik a legnehezebb mesterségek közé. A mit jó lenne megjegyezni, a *körkérdések* hivatásos tenyésztőinek.

Jövendőmondás. Eötvös Károly, vagy a hogyan nevezni szokták: a *vajda*, a ki a magyar elmének és a magyar humornak kétségtelenül egyik leg-gazdagabb képviselője, a héten elkísérte *Bánffy Dező* bárót Szegedre, maga is nagy beszédet tartott és ebben a beszédében a többek között a következő kijelentést tette:

— Azt kérdezik, hogy most már mi fog jönni a politikában? Ezt senki se tudja. *En se tudom: de megmondom.*

— És mikor elült a viharos derűtség, mely erre a sajátos bevezetésre támadt, a vajda valóban nagy buzgósággal nekilátott a jövendőmondásnak. A jövendőléte mindig kedves szórakozásunk volt és maradt az embereknek és a mint a jóslás megszűnt professzió lenni, egyre szélesebb körökben lett népszerűvé. A politikában különösen nagy rá a hajlandóság, a mi érthető is, mert hiszen a politikának a mesterségéhez tartozik, hogy a jövendőbe is lásson. Egy elms francia államférfiú egyszer egész komolyan ki is jelentette, hogy:

— Mi sem könnyebb, mint a politikát megjövendőlni, mert a történelemből tudjuk, hogy a

dolgot mindig az *események logikája* szerint történnek.

Mikor azután megkérték: mondja hát meg, hogy mi fog történni? — elmosolyodott és így felelt:

— Sajnos, ezt már nem tehetem. Mert én, fájdalom, csak a *magam logikája* szerint tudok gondolkodni és következtetni.

Talán ez az oka annak, hogy a politika sok passzionátus jósa között a legtöbb csak a *retrospektív jövendőmondással*, a visszafelé való jóslással foglalkozik, a minek megint két fajtája van. Az egyik, a naivabb és vakmerőbb, mikor az előre-látó férfiú valamely esemény bekövetkezése után így szól:

— Nem vagyok meglepve. En már két év előtt megmondottam, hogy így lesz.

A másik a szemérmesebb és egyben ravaszabb augurnak meg ez a formulája:

— Tudtam, hogy így lesz, de nem akartam szólni. Pedig megmondhattam volna!

Eötvös Károly a jövendőléte nehezebb művészetét választotta. Ő előre jóslott. De tehette, mert elmsége megtalálta azt a formulát, a mely őt mindenestre fűdözi. Mert vagy megtörténik, a mit jövendölt, vagy nem az történik. Ha csakugyan az talán történni, joggal vághatja ki:

— Megmondottam!

Ha pedig nem az történik, hanem más vagy épen az ellenkezője, akkor is teljes joggal hivatkozhatik rá, hogy:

— Kijelentettem őszintén, hogy nem tudom, mi lesz.

Szóval a jövendőmondás csakugyan nem olyan nehéz, sőt nem is kétséges mesterség. Csak jól kell — *megalapozni.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Magyar elemek a német költészetben. *Heinrich Gusztáv* néhány év előtt az Akadémia ünnepi közlésén felolvasott íly című tanulmánya most külön kiadásban is megjelent az *Oleó Könyvtár*-ban. Ennek a témának feldolgozására senki sem hivatottabb *Heinrich Gusztávnál*, a ki egész élete munkáját a magyar és német irodalom kölcsönhatása kutatásának szentelte s e téren alapvető munkásságot fejtett ki. Tanulmányában

megtalálni — bizást mondhatjuk — mindent, a mi a kérdés körébe tartozik. Felsorolja azt a pár adatot, a mi a középkori német irodalomban a magyarokra vonatkozólag található, fölemlíti Bánk bán történetének XVI. századi német feldolgozásait, egy-két magyar tárgyú német művet a XVIII. század végéről, aztán a XIX. századi irodalommal foglalkozik, a mikor már sokkal gyakrabbi és nagyobb szerepet játszik a magyar a német irodalomban. Legbővebben a dolog természetéből folyólag Lenauval s életének és költészetének magyar vonatkozásaival foglalkozik; ez a rész maga egy külön kis tanulmány s a legjobb dolgok közé tartozik, melyeket Lenaurol magyarul írtak. Kellő bőséggel tárgyalja aztán a Lenau körül virágzott osztrák irodalomnak azokat a költőit, a kik a magyarokkal foglalkoztak műveikben: Württembergi Sándor grófot, Beck Károlyt, Hartmann Móriczot s végül azokat a törekvéseket, melyeket a magyar irodalomnak a németekkel való megismertetésére egyes lelkes fordítók, Kerbeny, Dux Adolf és mások tettek a negyvenes évek vége óta s a melyekkel nagynehezen mégis csak bevitték Nemzetországba azt a tudatot, hogy Magyarországon is van számottevő irodalom. Heinrich Gusztáv tanulmánya nagyon jó összefoglalása a fölvetett kérdéseknek, világos, pozitív módon és lehető teljességgel tájékoztat mindenről, a mit ez ügyben tudni érdemes.

Petőfi-könyvtár. Ez a sorozatos vállalat, mely a Petőfi-ház égése alatt jelenik meg s eddigi kötetében selejtes dolog mellett néhány jóravalót is adott, most új sorozatot bocsátott ki; négy új kötetet, melyek mindegyikének tagadhatatlanul megvan a maga értéke. Valamennyi között legerdekesebb ránk nézve az a kötet, a mely *Melzt* Hugó Petőfi-tanulmányait gyűjti össze. Melzt Hugó a kolozsvári egyetemen a német filológia tanára volt, a leg-érdekesebb egyéniségnek egyike a mi szürke és egyszerű szellemi életünkben; nagy, de rendszeretlen tanultság, genialis vonásoknak hóbortos szerelenségekkel való egyesülése, független, kiméletlen és harcias szellem, nietschei temperamentum, Nietzsche lángszöke nélkül. Egyéniségének, úgy mondják, a tehetséges fiatal emberekre szokatlan hatása volt, mint minden egyéniségnek, ha tartalom is van benne. Kétségtelen nagy tehetsége a maga szerelensége miatt úgy ellobbant, mint a gyertya lángja, melyből nyomot csak egy-két volt tanítványa lelkében hagyott. Irodalmi mű nem sok maradt utána s a mi maradt is, nem adja hiú képét sem tudásának, sem képességének; arra nagyon nyughatatlán volt, hogy nagyobb műveken fejezze ki magát. Petőfiének fanatikus rajongója volt s róla írott tanulmánya írói hijetékének legértékesebb része. Ezeket — őt kisebb-nagyobb tanulmány, megszerelve egy Melztről szóló emlékezéssel, tar-

talmaza a Petőfi-könyvtár új kötete. Ezekben a tanulmányokban sok a naivitás között mély megértésből és átértékeléstől fakadó gondolatok villannak meg, a melyekért érdemes mindenkinék, a ki Petőfi egyéniségét önmagában öntudatosá akarja tenni, foglalkozni velük. — A vállalat többi kötetében Szabadság, szerelem címen az egyik szerkesztő, Ferenczi Zoltán közli két nagyobb tanulmányát Petőfi és a szabadság eszméje s Petőfi és a nő címen, Endrődi Béla Petőfi és Arany levelezését fejtegeti sok szeretettel, kissé fiatalsan, a negyedik kötet végül Petőfiné Szendrey Julia költeményeit és naplóját közli, melyeket Bihari Mór állított össze.

Verőfény. «Jókedvű irások»-nak nevezi Kapus Sámuel a maga novellás könyvét s jókedvben igazán nincs hiánya. Huszonkilenc novella van benne s mind vidám tárgyú és hangú, a derűs ellágyulást kezdve az egyszerű asztalközi adomán át a bohózas karrikatúráig. S valamennyin érezni, hogy a szerző jókedvében írta, első sorban a maga s szűkebb köre mulattatására, mely halás is lehet neki érte. A történetek a vidéki élet képét tükrözik vissza, kisvárosi urak, katonák, parasztok, vándor színészek a hősek, szüreti, névnap stb. más hasonló mulatságok az alkalmak. A jókedv bennük nem mindig marad meg az izlés korlátai között, a tréfák nem mindig találják az éles humoristák nagy veszedelmét, hogy minden áron élces akaráván lenni, néha izeltenségre téved, nem kerüli el szerzőnk sem. De a fődolog: az erőtlen nélküli vidámság megvan benne, a maga milieuját, a Szilágyi életét jól figyelve meg és ügyesen rajzolja s ha nem talál is sok eredeti, új tipust, az nem csupán az ő hibája, hanem azé a szűk életkora, a melyben mozog. Az a benyomásunk róla, hogy talantomos ember, a kinek életviszonyai nem adták meg a módot, hogy talantumos irodalmi színvonalra fejleszse. Mulattatni azonban így is tudja az olvasót, a ki nem rosz májjal nyúl könyvéhez s a mai fanяр világban ez is olyan érdem, a melyért érdemes foglalkozni könyvével.

A választási reformról írt levelek. Claude Tillier számunkra meglehetősen félreeső francia író volt, sem genialitása, sem korára való hatása nem akkora, hogy okvetlen szükségünk volna vele megismerkedni. Hazájában sem hagyott maga után melyeb nyomokat, ha a maga korában volt is bizonyos tekintély, ma már alig emlegetik, legfeljebb a századközepe irodalom kutatói. Hogy mégis rövid idő alatt másodsor történetik most róla emlékezés, azt egy magyar bámulójának, dr. Karafjath Máriusnak köszönheti, a ki tavaly Beni bácsi

című regényét, most pedig a választási reformról szóló leveleit fordította le s adta ki. Ez az utóbbi munka, bármennyire felszínen van most a tárgya, nem épen aktuális ránk nézve; politikai pamflet, a mely a maga korának, az 1840-es évek Franciaországának iratott, a Lajos Filop király alatti politikai és társadalmi rend ellen fordul s ezzel szemben állít fel ideális követelményeket. Van benne sok általános eszme, komoly és mélyen járó fejtegetések a vagyoni cenzusról, a titkos szavazásról stb. — az egész emelkedett etikai feifogás hatja át, gondolatai a negyvenes évek doctrinair liberálisizmusának szelleméből valók. Mi ránk nézve azonban mindez alig egyéb elméleti értékű ideológiánál, a mi viszonyaink annyira mások, a közbeeső időben annyira megváltoztak a fel fogások s annyit Tillier előtt még ismeretlen tapasztalatot tettek a nemzetek a választási jog dolgában, hogy a francia író tételeinek nagy része teljesen kívül esik a választói jogról ma érvényes eszmék és eszmeáramlatok körén.

Uj könyvek. Magyar elemek a német költészetben. Irta Heinrich Gusztáv. Budapest, Franklin-Társulat. (Olcso Könyvtár 1523—1524. szám); ára 40 fillér.

Petőfi-könyvtár: Meltz Hugó Petőfi-tanulmányai. — Petőfiné Szendrey Julia költeményei és naplói. Összegejtötte Bihari Mór. — Petőfi és Arany levelezése. Irta Endrődi Béla. — Szabadság, szerelem. Irta Ferenczi Zoltán. — Budapest, Kunossy, Szilágyi és társa. Mindegyik kötet ára 1-20 korona.

Verőfény. Jókedvű irások. Irta Kapus Sámuel. Zilah; ára 4 korona.

A választási reformról írt levelek. Irta Claude Tillier. Franciaából fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta dr. Karafjath Márius. Budapest, Benkő Gyula könyvkereskedése; ára 1-60 korona.

EGYVELEG.

* Vilhelmina hollandi királynőről azt írja egy angol folyóiratban egy hollandi hölgy, hogy nagyon szereti az ékszer. Már fiatal lány korában, nyáron, mikor a tengerparton nyaraltak, nap-nap után bejárt egy ékszer-boltba s tömörked apróságot vásárolt össze anyja nagy bosszúságra. Ruháit mind odahaza, Hollandiában csináltatja s varrónói használnak kéri, hogy alkalmazkodjék a divathoz. «Alkalmazkodjék a divathozam!» — szokta mondanai.

Fehér és zöld a kedves színei, csak nagy ríkan vesz fel két ruhát.

Kitüntetés. Öfelsége dr. Vittorio Serravallo triest-barceloi gyógyszerésznek a Ferencz József-rend lovageresztjét adományozta.

Női kalap-böröndökben és coupé-böröndökben nagy raktárt tart Papek József böröndös és finom-bőrű készítő, VIII., Rákóczi-ut 15. Árjegyzékét díjtalanul küld.

Diana sóborszesz mint háziszer kapható az egész országban. Köztudomás, hogy bedörzsolésekre a legalkalmasabb. Nagyon kellemes hűsítő. Az összes fődrászületekben fejlődésre és borotválkozás után arcfeszítésre az urak használják. A fájdalmakat azonnal csillapítja. Masszirozásra általánosan minden házban csak Diana sóborszeszt használnak. Egy üveg 4 fillér.

A közfigyelmet fel kell hívni arra a körülményre, hogy a hajfestésre használt szerek között igen sok olyan van, melyek lémekeket tartalmaznak, tehát ártalmasok. Czerny I. Antal Tanningene hajfestőszere nemcsak teljesen ártalmatlan, hanem kitűnő, hosszan tartó festőképességgel bír, miért is Tanningene egyike a legkeresettebb hajfestőszereknek. A kozmetika szerei közül a keleti rózsatej, a fogápoláshoz szükséges Osan, valamint a Fritsch-féle napraforgóolajszappan és Coca fogpaszta a leginkább használt szerek.

Uj pénztárca. Csángó Henrik böröndösmester (Budapest, Múzeum-körút 3.) egy darab bőrből készített igen czélszerű, tartós és tetszős pénztárcát hozott forgalomba, melynek ábrája a hirdetési rovatban látható. Ára 3 korona.

Számtalan elismerő levél bizonyítja annak, hogy a Kálmán-féle szab. Biborpaprika a legjobb. Árjegyzékét ingyen küld Kálmán József paprika-nagykereskedő Szeged, Dugonics-tér 16.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Háromszéki Szorcsói-Nagy József 1848 49-iki honvédfőhadnagy, állami tanítóképzőintézeti tanár 79 éves korában Budapesten. — Schwel Tirusz 48-as honvédfőhadnagy 89 éves korában Bezdánban. — Losonezi Losonczi Ódon nyug. kuriai bíró, a Lipót-rend lovagkeresztje, Komárommegyei törvényhatósági bizottságának tagja 68 éves korában Budapesten. — Phllip Károly Windischgrätz Lejos herceg uradalmának jószágigazgatója, a sárospataki római katolikus egyház főgondnoka, Zemplén vármegyei törvényhatósági bizottsági és Sárospatak nagyközség képviselőtestületének tagja 65 éves korában

Sárospatakon. — WEITHEIMER JAKAB Hontmegyei törvényhatósági bizottságának tagja 58 éves korában Ipolyságon. — Tolnaszentgyörgyi és bereghi Pálffy Jenő betétszerkesztő-bíró 59 éves korában Galgócson. — HEFNER JÓZSEF nyug. számtartó 89 éves korában Pécsen. — SALAMON ANTAL posta- és táviró-felügyelő 44 éves korában Kolozsváron. — VADÁSZY JENŐ közalapítványi erdőtanácsos, pilismaróti erdőgondnok 64 éves korában Pilismaróton. — URÁN Dezso öfihértói református lelkész, Szabolcsmegyei törvényhatósági bizottsági tagja 37 éves korában Öfihértón. — RICHART EMIL a Duna biztosító-társaság nyug. igazgatója 69 éves korában Budapestben. — FARKAS JÁNOS nyug. széki görög-katolikus esperes-plébános, szentszéki ülnök 82 éves korában Szék községben. — KNOTI KOVÁCS BÉLA pénzügyi segédtitkár, kataszteri helyszínelési becsőbiztos 37 éves korában Pozsonyban. — ASZÓDI PODMANITZKY ELEMÉR báró Budapestben. — FERENCZ ENDE máv. műszaki hivatalnok 48 éves korában Palotafalun. — RILL JÓZSEF Hont vármegye nyug. kir. tanfelügyelője 71 éves korában Ipolyságon.

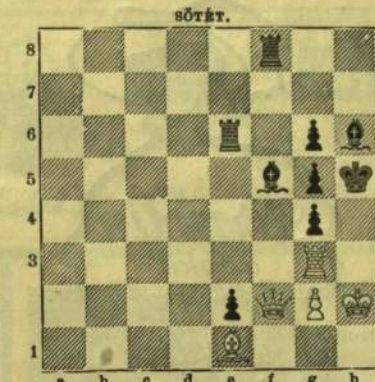
BODROGI DÉNESNÉ nyug. színésznő 68 éves korában Nagyjókán. — EÖTVÖS GUSZTÁV, szül. Szorg Terézia 60 éves korában Pécsen. — TÁPIÓSZENTMARTONI DOMOK ERZSÉBET, a nagyenyedi polgári leányiskola igazgatója 49 éves korában Nagyenyeden. — ÖZV. KIS-CSONTÓI RAGÁLY NÁNDORNÉ, született Csékus Adél 86 éves korában Budapesten. — RAPT GYULÁNÉ, szül. aszupataki Hencz Irén 36 éves korában Csornán. — ÖZV. PRIBÉRI JANKOVICH LAJOSNÉ szül. jeddí Fejér Terézia 87 éves korában Budapestben. — ÖZV. SZABÓ KÁNDOLY NÉ szül. Csiky Ilona 56 éves korában Nagyboconán. — Urbanófi és benyófi BENYÓVSKY FERENCZ szül. szendrői Geőze Mária 67 éves korában Nagykemenzén.

Paripánk a Halál. Az utolsó csók. Másvalaki hangját ellesni, modorát utánózni, értelem nélkül, — ez bizony nem nagy mesterség.

Nem közölhetők továbbá: Kitagadva. Örök remény. — Vágyam. A pásztorlegény. búja stb. — Tradíció. — Be furcsa az ember. Ó én édes Istenem stb. — A vadászat. A boldogság. Ha. Az emberek. — A lélek- orvos. — Hazamegyek. — Lantom.

SAKJÁTÉK.

2041. számú feladvány Dr. Gold Sámueltól, New-York.

Világos indúl és a harmadik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A 16-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Nem bízzák a bárányt a farkasra.

Felolós szerkesztő: Holtz Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Most jelent meg:

Az 1909. évi ADÓTÖRVÉNYEK

Az adótörvények eggyedül kiadása, mely a törvények szövegén kívül a törvények javaslatainak általános indoklását s a képviselőház és főrendiház pénzügyi bizottságának jelentését is közli.

Jegyzeteket ellátta

Dr. MÁRKUS DEZSŐ a m. kir. Curia kiegészítő bírja.

Tartalom: Ára 8 kor.

Bevezetés. Az egyenes adók reformjának alapelvei. (Min. indoklás és a képviselőház pénzügyi bizottságának jelentése.)

1909: V. t.-cz. A földadókataszter kiigazításáról és a földadó számláinak megállapításáról.

1909: VI. t.-cz. A házadóról.

1909: VII. t.-cz. A tőkekamat és járadékadóról.

1909: VIII. t.-cz. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adójáról.

1909: IX. t.-cz. Az általános kereseti adóról.

1909: X. t.-cz. A jövedelemadóról.

1909: XI. t.-cz. A kózdó kezeléséről.

1909: XII. t.-cz. A közszolgáltatások egyesített kezeléséről.

Betűrendes tárgymutató.

Külön kiadásban megjelentek:

1. Az általános kereseti adó — A jövedelmi adótörvények egy füzetben. Ára 3 korona.

2. Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adója. Ára 120 korona.

Kiadja a Franklin-Társulat Budapestben.

Kaphatók:

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE

(Wodianer F. és Fia) r. t.

Budapest, VI. ker., Andrásy-út 21. szám

és minden könyvkereskedésben.

Csikos - Koczkás - Shantung - Armüre - Selyem an Seidenfabrikt. Henneberg in Zürich.

Advertisement for 'Salvatorforrás' (Salvator source) for skin and throat ailments. It describes the product's benefits for various conditions and provides contact information for Dr. Edelmann József and Márfa in Budapest.

Advertisement for dental services. 'Fogorvosi- és fogtechnikai műterem Budapest, IV., Károly-körút 26., I. emelet FOGAK és teljes fog-sorok szápadlás nélkül.' It lists services like gold crowns and dentures.

Advertisement for 'Kufeké' (Kufeké) medicine, claiming to be the best for various ailments. It includes a small illustration of a person and text describing the product's effectiveness.

Advertisement for 'Paradisio Anonyme' (Paradisio Anonymous) medicine, featuring a large number '3' and describing it as a beauty product for skin care.

Advertisement for 'Marmora' (Marmora) medicine, described as a skin treatment product.

Advertisement for 'M. & Mme. Czartoryski' (M. & Mme. Czartoryski) cosmetics, located at Váci-utca 12 in Budapest.

Advertisement for 'JOBBS SELYEM a svájczinál nem létezik!' (Jobbs Selyem doesn't exist in Switzerland!). It promotes a Swiss silk product and provides contact information for Schweizer & Co. in Luzern.

Advertisement for 'Lássá, igazi élvezetem' (Look, real enjoyment) featuring a picture of a woman and promoting a beauty product.

Advertisement for 'Steckenpferd-Lilomtejszappan' (Steckenpferd-Lilom milk soap), described as a skin care product.

Large advertisement for 'Ha fáj a feje' (If your head hurts) featuring 'Beretvás-pastillát' (Beretvás tablets) and 'Beretvás Tamás' (Beretvás Tamás) medicine, with contact information for Kispeszt.

Large advertisement for 'DIANA SZAPPANNAL MOSAKSZOM, ÉN CSAK DIANA-SZAPPAN MOSAKSZOM, DIANA-PUDER' (I wash with Diana soap, I only wash with Diana soap, Diana powder). It lists 10 benefits of the products and provides contact information for Erényi Béla in Budapest.

MARGIT GYÓGY-FORRÁS
Beregmegeye.

gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmáinál igen jó hatást még akkor is, ha vérségek este forog fenn. . . .

Megrendelhető: **ÉDESKUTY L.**-nél Budapesten és a forrás kezelőjénél Munkácsán.

Szeplők és májfoltok ellen
használnj eredeti Kárpáti-féle

BENZOETEJ-CREMET

mert ez az egyedüli ideális készítmény, csodálatosan eltünteti, szeplőt és minden bőrtisztálanságot.

Ára utastással 1 korona, 6 doboz rendelésénél hármentve küldi az egyedüli készítő: **Kárpáti János** gyógyszer-tára **Arad**-i. Bpsten kapható **Török J.**-nél király-u. 12. Török S. operagyógyt. **Andrássy-út**, Dr. **Eggen** gyógyszer-tára **Váci-körút**, **Neruda** Nándor drogeriája **Kossuth Lajos-tér**. Utastást díjtalanul küld a készítő. . . .

LEICHENBERG GYÓGYHELY
Stajersországi

Klimatikus gyógyhely. Nyári üdülőhely.

Javulva van a légzőszervek idült hurutjai, izzadmányok, elkéregesedés, tuberkulózis (csakis kezdő, vagy idült, elhárított stádiumban), tüdőgyulladás, asthma, érlemezésedés, szivbillentyűbaj, skrofulózis, hólyaghurut, köszvény és cszabántalmak, nőbajok, idegbántalmak esetén és lábadozásnál. Tökéletes gyógykezelés minden indikáció esetén.

Világírás gyógyforrások. Idény: május 15-től szeptember 30-ig. — Prospektusokat küld és minden felvilágosítással szolgál a Fürdőigazgatóság.

Gallérok és fehérművek
legszébben tisztítottak a

„Kilós” Nagygyőzmosodában
Weinberger Aladár
Budapest, Rottenbiller-utca 30.
Gyűjtőknek és vízontisztítóknak nagy árengedmény.

BÓRSZÉKIPAR
Kendi Antal Bpest, IV. Károly-u. 2.

Angol bőrbutor
készítése, festése és renoválása saját műhelyben.

Ebédlő-székek, iroda-fotélok valódi bőrrel.

Ülőbutor állványok kárpitozása.

Székátalkítések.

PÁRISI BRILLIANS KIRÁLY
Budapest, VII., Erzsébet-körút 34.

Ajánlja a mai kor legjobb ékszerutárait, mint: modern broskot, gyűrűket, fülbevalókat, fésűket, karkötőket, nyak- és oroláncokat. . . .

Kwizda-fele Restitutions-fluid
mosóvíz lovak számára

Szövődjegy, címke és csomagolás véde.

Egy üveg ára 2 K 80 f.

40 év óta az udvari- és verseny-istállóknak van használatban nagyobb strapáknál elő- és uterő-sítőül, inak merevségénél, stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat

Kwizda-féle Restitutions-fluid
csak a mellékelt védjeggyel való! Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve

Főraktár: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és **Andrássy-út 26.**

Ujdonság! Törv. védve.

„REKORD” pénz-tárcza

elszálthatatlan.

Egy darab bőrből. Apró pénzeket külön mélyedés.

3.-korona
kizárólag csak a készítőnél

Csángó Henrik bőrdíszműves
Bpest, Múzeum-körút 3. sz.

Vermolin
a legjobb bőrreceptő szeplő, ráncok és bőrhibák ellen.

Ára 1 kor. 50 fill.
szappan hozzá 1 kor.

Haltlyú gyógyszer
Budapest, Aréna-út 12/a.

BLOUS-ALJ
és princesse ruhák nagy választékban.

Mosó tenisz-ruhák 10 frt-tól feljebb.

REICH HENRIK
Budapest, Egyetem-utca 9. — Saját műhely.

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL

Kiváló minőségű készítmény 1906. Legmagasabb kitünt. **Ersébet-szer** gyomorgörcsök, vörsegyének és lábadozók számára. **Étvágygerjesztő, ideg-12666 erősítő és vérjavító szer.**

Külföldi 5008-nál több orvosi vélemény. **J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.**

Vásárolható a gyógyszerárakban állíteres üvegekben 4 K 2.00, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

PETROLNERUDA
kitűnő hajváz

NERUDA FÉLE
Pipere Borász

Készít: **NERUDA NÁNDOR**
BUDAPEST, IV. KIRÁLY-UTCA 12. SZ. 1. ÉVÉNY-UTCA 26. SZ.

1 üveg ára 1 korona 50 fillér.

EGYEDÜL LEGJOBB A KÁLMÁN FÉLE SZAB.

„BIBORPAPRIKA”

MINDEN FÜSZER ES GSEMEGE ÜZLETBEN KAPHATÓ!
CSAK EREDETI CSOMAGOLÁST TESSÉK ELFOGADNI!
KÉSZÍTI: **KÁLMÁN JÓZSEF**
SZEGED DUGONICS-TÉR.

1 KÉ DOBOZ 6. KOR. 1/2 " " 3.30 1/4 " " 1.80

„Kizárólag eredeti, legjobbaknak elismert”

„Iró angyal” gramofon
gépek és lemezek.

SCHMID NOVÉREK-nél
Budapest, IV., Kigyó-tér 1. sz. (Királyi bérpalota).

Választékküldemények, kedvező lemezszerrel felvétel. Ár- és lemezzjegyzék ingyen és bérmentve.

OLBRICH L.
szíjgyártó, nyerges és bőröndös

Bpest, VI., Teréz-körút 6.

Dús raktár lovagló-, hajtó-vadász-, utazási és sport-cikkben.

Alapítva 1875. Árjegyzék ingy.

Lawn-Tennisz raketek és labdák
elsőrangú angol gyártmányok.

ANGOL SPORTCZIKKEK
Football, Golf, Polo, Croquet. Sport-czipők, sweateerek, sapkák, stb. Testező tornaszerek.

Árjegyzéket bérmentve küld:

WESZELY ISTVÁN
angol sport-, gummi- és aczélláru-üz.
Budapest, IV., Váci-utca 9.

Törvényileg védett

NŐI KALAP-BÖRÖND
vismeszes barna vitorlavánonnal bevont, 4 fényezett keményfa védőlemezsel, nikel sarokvédővel, nikel szárral és erős talpbőrrel fogóval. 46 cm hosszú, 34 cm széles, 23 cm magas. 2 talpbőr 6 K 51 e e 40 e e 36 e e 3 e e 8 e 56 e e 46 e e 33 e e 4 e e 9 e

Törvényileg védett

COUPÉ-BÖRÖND
vismeszes barna vitorlavánonnal bevont, 4 fényezett keményfa védőlemezsel, nikel sarokvédővel, nikel szárral és erős talpbőrrel fogóval. 46 cm hosszú, 39 cm széles, 21 cm magas 7 K 65 e e 40 e e 22 e e 8 e 70 e e 42 e e 24 e e 9 e

Vidőre megrendelés után vétel eszékölhetőnek. . . .

PAPEK JÓZSEF bőröndös és finom bőrű készítő
Budapest, VIII., Rákóczi-út 15. B. Árjegyzék bérmentve.

Legelőszőbb bevásárlási forrás saját készítményű

nap- és esernyőkben;
egnagyobb választék eredeti francia reform-fűzőkben,
melyeket mérték szerint is készítek.

Brand Sámuel nap- és esernyőgyár Budapest, Király-u. 16. és Deák Ferenc-u. 18.

Anyak, óvjátok gyermekeiket a hátgerincelgörbületől!

Nincs többé elgörbült test!

Ha az én utól nem ért, a legismertebb orvosok által ajánlott Orthopéd-álműködő fűzőmet használja. Mesésen könnyű és hygienikus! Választás nélkül elfűdi az egész elgörbült. Ferdén növevő hajlandó iskolás gyermekeknek nélkülözhetetlen mentő- és övésezője! 30 éve fennálló testgyógyászati műintézetemben a legtekintélyesebb technikával kivételben és mérsékelt árak mellett készülnek, továbbá: egyenesítők, járókészülékek, műlábak és műkezek, cs. és kir. szab. **KELETI-féle** sörvkötők, haskötők.

Uj! Gummi-göresérharisnyák
varrat nélkül, valamint a betegpótláshoz szükséges esz-kötők. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

KELETI J. orvos-eszézi műszerek és gummiárnyak-gyára
Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17. szám.

A szépség és fiatalság megtartására legbiztosabb szer

ORIZOL
vagy RIZSVAJ,
(törv. védve)

mely a bőrt puhítja, finomítja és széppé teszi. . . .

Hatása biztos és gyors.

A leghíresebb bel- és külföldi bőrgyógyászok és kozmetikusok által kipróbált szer. — Sokasom avasodik; teljesen ártalmatlan, mely az érdeken rizs tejnemű nevével állították elő. 1 nagy tégely ára 3.50 K. Egy darab szappan 1.50 K. 10 koronás megrendelés bérmentve küld a magyarországi főraktár: **Török J.** gyógyszer-tára Budapest, Király-utca 12. sz., Dr. **Biró** gyógyszer-tára Kolozsvár. Hívtatás király-út. — Széküldés naponta (diskréten) a világ minden városába.

Rohitsch-Sauerbrunn
Stajersországi.
Vasút, posta és táviró.

Diätetikus terepkürák. — Kítűnő ivóvíz. — Villanyvilágítás. — Liftok. — Modern csatornázás. — Állandó fürdőzenekar a hírneves triestini vonószenes közreműködésével.

Betegtoló-kocsik
rokkantak és lábadozók számára. — Utazás és szobában leendő használatra. Jótállás mellett a legjobb kivitelben, eredeti gyári árban szállít

KELETI J. orvos-eszézi műszerek és kötszergyáros
Bpest, IV., Koronaherceg-u. 17.

„Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. . . .”

Öv és kézitáska
péncz, szivar- és levéltárcza különlegességeket állandóan raktáron tart

CSÁNGÓ bőrdíszmű-készítő
Budapest, IV., Múzeum-körút 3.

Páratlan és csodás hatása arczsépitő és finomító a Földes-féle

Margit-crème

Isőri körökben használt készítmény. Zsirtalan, ártalmatlan, rögön szépít. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás tégelyekben. Margit-szappan 70 f., Margit-puder 1 K 20 f. három színben kapható. Tessék a száróvédőjegyre ügyelni és csak eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kítűnő hatásáért felelősséget vállal a készítő

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Vegyi tisztítás, ruha-festés, gőzmosás
ezimű ismertető füzetet bárkinek bérmentve küld **Haltenberger Béla, Kassa.**

KOVÁCSNAI GYÓGY-FORRÁS

természetes alkalkus sósgyógyvíz. Gyomor- és bélhurutnál, a légzőszervek hurutos bántalmáinál, gyomorgörszél és mint nyálkaoldó első-rangú gyógyvíz. A salterai, gleichenbergi és inhat-schovitzai vizokról határozottan. Főraktár **Wahlkampff** és **Görög cég**nél, Budapest, V., Zoltán-u. 11. Kútkelölés Nagyvárád.

Legtökéletesebb arczisztító- és szépitő-szerek minden arczot ádít, frissít és szépit a **KRIEGER-féle**

AKÁCZIA-crème 2 korona
-puder 1 korona
-szappan 1 korona

Törvényesen védve. Hatásuk csodás. Széplőt, májfoltot, ráncot, pattanást biztosan eltávolít. Nemesek használatban, hanem az egész világon kedvelésnek örvendenek. — Főraktár: **Koronaherceg-utca 17. Budapest, V., Zoltán-u. 11.** Postal szék. naponta.

Rohitsch-Sauerbrunn
Stajersországi.
Vasút, posta és táviró.

BLUZOK princessse **RUHÁK**
costum és pongyolák

FALUDI LÁSZLÓ Bpest, VI., Andrássy-út 48.
Dívatlap ingyen!

PARÁD gyógy-fürdő
megnyílik május hó 15-én.

Károlyi Mihály gróf tulajdona, Hevesmegyében, vastinos fürdővel és hideggyógyintézettel, egyenes keses savanyvíz, természetes arzen- és vastartalmú vizekkel. Kiváló hatása **ideg-, vér-, gyomor- és méhbetegségeknél**, gyengeségnél ismertes. Tiszta, enyhe hegyi levegő; sport; kirándulások. Modern kéyvellemmel berendezett szállókban 173 szoba áll a vendégek kéyvelésére. Kítűnő élelmezés mérsékelt árak mellett. Évad május 15-től szept. végéig; a főevd június 21-től augusztus 29-ig tart.

Fürdőkabinok és folyosók gőzfűtéssel vannak ellátva. Prospektussal és bármilyen felvilágosítással készségesen szolgál a fürdőigazgatóság.

Az elő- és utóévadban a lakások 50 százalékkal olcsóbbak az állandó vendégeknek.

Gyermekek elismert legkiválóbb tápszere

a Phosphatine Falières.

Kapható minden gyógyszer-tárban.

Egy nagy doboz ára 3 kor. 80 fillér.

Főraktár: **ZOLTÁN BÉLA** gyógyszer-tára
Budapest, V., Szabadság-tér (N. Korona-u. sarok)
Erdéklődőknek ismertetőfüzetet díjtalanul

A LEGTÖKÉLETESEBB FOLT-TISZTÍTÓ SZER A

SOLVAN

NEM GYÜLÉKONY
NEM ROBBAN
NEM TŰZVESZÉYES

FOLTOT SZAGA NEM HAGY NEM MARAD

Solván ruhát tisztít. Solván bőrkétyűket tisztít. Solván csipkeblonsokot tisztít. Solván butort tisztít. Solván szőnyegot tisztít. Kapható: Budapestben és vidéken minden nagyobb drogáriában (fő-szerkezelésben) és dívatárakban és az egyedüli gyártónál: **FLUSS JÓZSEF ES TÁRSÁ** cégénél, Budapest, VII., Károly-körút 5. Ára: egész üveg 110 fillér, fél üveg 80 fillér, negyed üveg 50 fillér.

A „Titania” gyorsgőzmosógép felülmal minden mosógép-konkurrenciához tartozzék (oly-moktat, melyek nagy lármával és piaci reklámmal hirdettek); mos hóféhré harmad annyi időben, mint azelőtt; kiméli a fehérneműt eddig megtakarít 75 % pénz és időt és **OLCSÓ** de jó. Sok ezer áll izemben és ugyan-nyenny az elismerével. . . . Próbára is. . . .

Titania - mangóroló. 17-féle nagyságban 2-3 keményfahengerral, minden árfokozatban 35 K-tól feljebb. Öt évi jótállás

Titania-forrófocásoró. elsőrendű paragummi hengerekkel. Prospektusok, plakátok és referenciák ingyen. Képvise-lők keresetnek

TITANIA - MŰVEK
Wels, Felső-Ausztria 20. sz. Gyártanak különlegességeket gyantán: mosógépeket, takar-mány-felújítókat, vetőgép-eket, szénagerályúkat, szegesz-kecskendőket, különböző stb. Részletfizetések szerven engedtetnek

Teljesen újonnan átalaktva. Császárfürdő, modern berendezett viz-gyógyintézet. **Stryafürdő**, újonnan installált szénar-fűtők.

Elismert gyógyhely gyomor, bél, máj és vesebetegnél, chron. székrekedés, hámor-zhódás, epék, elhízás, székrekedés, emés-torok- és elhárított, szívbetegségeknél. **Karl-sbad** és **Marzenbad** forrásokhoz has-szonló gyógyforrások.

VASÁRNAPI UJSÁG

21. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁJUS 23.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona. A «Világkronika»-val negyedévenként 80 fillérel több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldi is eszolandó.

RÓZSATEJ
kínó teint-ápolószert 2 K
fiatalos üdéséget kölcsönöz a bőrnak.
balzsamszappan hozzá 60 L.

OSAN kínó fogápoló száj-
viz K 1.76, fogpor 88 f.

TANNINGENE legjobb
hajfestő szer 5 K
Hetekig megmarad és nem engedi festéket.
Sötétszókere, barnára és feketeire

ANTON J. CERNY, Wien, levelezim
XVIII. Carl Ludwigstr. 6. Lerakat I. Maximilianstr. 9.
Raktár: gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vérszegénység, sápkor, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 kor.

A Rozsnyay-féle vasas china bor

egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket felülmúlja. Vérszegényeknek különösen ajánlható 12475

Kapható: minden gyógyszerárban.

Továbbá a készítmény: Rozsnyay Mátyas gyógyszerárban Aradon, Szabadság-tér.

Az előkelő hölgyek csak a

PARK-CLUB CRÈME ILLAT POWDER SZAPPANT

használnák. Főraktár BAYER ANTAL gyógyszerár Budapest, Andrássy-út 84. sz. Kapható szerte Kátschmaroff, Lux, Neruda, Molnar és Moser és Usasi utóda drogeriákban.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER természetes ásványos SAVANYÚVIZ.

Akar-e szép lenni? Akkor ne használjon más, mint a legjobban általánosan elismert

Rogátsy-féle magyar pipere-boraxot, amelytől rózsás, üde, selymes arcbőrű nyar, eltüntet a ránczokat, szepölő, májfoltot, pattanásokat, stb.

Nyaralásnál nem nélkülözhetjük, mert a legkeményebb talajvizet is megpuhítja. Kiváló házszer torok-, szemgyulladás, izadás és szájbűz ellen. A fogak fehéritése és épenartás tekintetében bámulatos hatással bír. Mint univerzális házszer gyermekápolásnál és háztartásban a legjobb lelkiismerettel ajánlható.

Egy doboz ára 30 és 75 fillér.

Rogátsy-féle borax-crém 1 K, borax-szappan 80 f., borax-pouder 1 K 20 f., borax-fogkrém 50 fillér.

ROGÁTSY KÁLMÁN drogériája, Budapest, VII. ker., Rákóczi-út 10. szám.

HOMOK — ARANY

A legjobb és legolcsóbb építőanyag a homokból cementtel vagy mészzel készült falazó téglák, tetőcserép, járda és padlólap stb. Dr. Gaspary rendez. szerint előállítja. Dr. Gaspary kézi vagy erőháztára berendezett gépein vagy formáin a legkülönbözőbb árakban. A 228. számú ismereteli broszúra ingyen. Levelezés és nyomtatványok magyar nyelven. Leipzig Cementindustrie. Dr. Gaspary & Co. Marknastadt Leipzig mellett (Németország).

Os. és kir. adv. szállító :: **Hüttl Tivadar** Budapest, V., Dorottya-u. 14. :: porcellángyáros ::

Bel- és porcellán, üveg és angol fayenceok. Legnagyobb választék étkező-, kávé-, teá- és mosó készletekben, háznál és dísz tárgyakban. Saját porcellángyár Budapestben.

Legújabb képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. Alapították 1854. évben.

Magyar ember csak magyar ásványvizet igyék!

Magyar ásványvíz forgalmi és kiviteli részv. társ. Budapest, V., Báthory-utca 5.

Kizárólag természetes magyar ásványgyógyvizet hozunk forgalomba.

Egy liter víz ára palackosra mellett:

Borszéki Boldizsár, idült gyomor- haj ellen — 34 fill.	Baross, vesehaj ellen — 28 fill.	Horgász, étvágygerjesztő — 28 fill.
Borszéki Fokut, az ásványvízek királya, kórházi viz — 28 e	Borhegyi, húgyszó — 28 e	Kászoni-Fokut (Sularis) jód — 28 e
Borszéki Kossuth, vérszegény- ség ellen — 28 e	Bóholti, idült viz — 28 e	lithiumtartalmú — 28 e
Bodoki Matild, alkális savanyvíz — 28 e	Előpataki, sárgáság ellen — 34 e	Répaty, égvényes ásványvíz — 34 e
	Felsőrákosi Mária, légszűrő- ellen — 28 e	Szeleky-Selters, idült gyomor- hajok ellen — 28 e
	Hargitai, idült ital — 28 e	Sztójka, csukorbetegség ellen — 34 e

Kérdése meg az orvosát és megtudja, hogy a természetes ásványvíz gyógyhatásos és kellemes ízű, össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizet pótolhatók.

Tíz palackot már hához szállítunk!

SAUCZEK CS. és kir. adv. PASZOPÁNY-GYÁR

BUDAPEST, V. SÜTŐ-5. EVANG. RMPON-ÉPÜST

OV és RETICULE CSAT (TÁSKAZÁR) KÜLÖNLEGESSEGEN NAGYBAN ÉS KICSINYBEN.

Telt kebel elérésére.

Szép kebel szerinti, ma már nem létező titok a hölgyvilág előtt, a mióta a Pillules Orientales (keleti labdacok) ismertek. Ezek a pillák valóban azon tulajdonságokkal bírnak, hogy a kebel kifejezetten, megszilárdítják és újalakítják, ép úgy a nyak és vállcsontok üregét megszilárdítják az által, hogy a kebelnek kecses teltségét kölcsönözik a nedvli, hogy a derékat kibővítenek. A keleti pillák főleg keleti növények kivonatából készülnek az ertalmas arzénol teljesen mentesek. Hatását nem szabad hasonlítani más külső vagy belső használatra szolgáló szerrel összehasonlítani. Egy több mint 20 évi eredmény a Pillules Orientales hírnevét megérdemeltte annyira, hogy egy a fiatal leányok, mint az asszonyok az egyedüli eszköze arra, hogy telt szilárd kebelre tegyen szert. Kényű és díszes kezelés, tartós eredmény már 2 havi használat után. Egy üvegcse használati utasítással 8.43 kor., utasítást 0.75 kor. Főraktár Budapestben Török József VI., Király-utca 12. Prágában Fr. Wittek & Co. Wassergasse 19.

+Soványág.+

Szép telt alakot, gyönyörű kebel 6-8 hét alatt érheti el a törv. védett «Bisteria» nevű arany drémmel (Paris 1900, Bélnsburg 1901, Berlin 1905) kiűntelt orientális erporának használata által. 30 fontnyi házas biztosítva. Ártaimallan. Felülleten realis, nem szedélgés. Sok elismeréssel. Dob-2 használati utasítással 2 marka.

Postaiutólevény v. utasvélletel (portó külön). Egyreálisches Institut D. Franz Steiner & Co Berlin 57. Königsplatzstrasse 66. Budapestben kapható: Török József. Király-u. 12.

HERZ EMMA

0. és kir. Fensége József főherceg kamara szállója, Román királyi jubileum érem tulajdonosa. Grand Prix nagy aranyérem és keresztje. Kifüzetve országiparegyesület díszermével, továbbá London, Bécs, Budapest, Pés, Milánó, Bukarest stb. stb.

Első magyar aranyhímző telepe

Bpest, Donk Ferenc-u. 17.

Ajánlatos legújabb készítmények, mindenemű arany, ezüst és selyemhímzések, különösen — ZASZLÓK. — szálalozalagok és templomi berendezések készítésére stb. Rajzokkal díjmentesen szolgál.

SZLIÁCS Zályom - meye. (Vasuti állomás). Felsőmagyarors. legelőreudó női

Fürdője. A kontinens egyedüli vasas hőforrása. Az idény május 15-től szeptember végéig tart. A saját kezele alatt álló Hadványvíz-féle épületek hársoportájan (két legmodernebbül berendezett, 120 lakosozat magába foglaló szálloda, melyek közül a BILISTOL, 1902-ben teljesen újonnan lett felépítve, e házban lakik dr. Grünwald kir. tan., orvos és dr. Harzeg Irma a Tausler-Klinik v. orvosa is; egy család villa, egy étterem) a folyó éven is a következő kedvezmények nyerhetők: 1. Előidény május 15-től június 15-ig. 2. 40% árkedvezmény úgy az elő- mint az utóidény alatt. Lakásmegrendeléseket és mindenemű tudakozást azonnal elintézi a Hadványvíz-ház gondnoka: Korcsok Pál, Szliács.

A jelenkor legkiválóbb bőrfinomító találmánya a növényekből készült kristályszerű oxidálja és nem sárgulja, mint a zseiros szappanok. Ellenben fehérit, üdőt és bismosnyimkiv változtatja. Kapható minden drogeriában. Tróféadígy 50 f. a üvegdoboz 3 K szappan 1, pudor 1 K. Főrakt. Bp. Paros-utca 91.

KRISTALIN

LOHR Mária Csipke-, vegyeszati tisztító és festészi intézete. Gyar: VIII., Baross-utca 85.

Főraktárak: IV., Eszkút 6. VI., Andrássy-út 16. VIII., József-körút 2. IX., Csákvár-ér 9. V., Hármas-csüd-utca 3. VI., Teréz-körút 89.

**** Bealottt KRONFUSS. ****

BALATONFÜRED Gyógyhely és tengeri-fürdő Zala-megyében

Fürdőidény május 30-tól szeptember hó végéig.

JAVALLATOK: Szívbetegségek, érelmeszesedés, vérszegénység, görvolykór, csusz, kőszvény, 2 bálhurut, idült obstruatio, máj- és lépbántalmak, asz bájok és idegbántalmak.

GYÓGYESZKÖZÖK: Természetes, szénsavas fürdők. Sós-, fenyő-, tó-, sárg- és légfürdők. Ivókúra. Szőlőszőlő gondoskodva van. Gyógyterem, olvasóterem, szótárszobák, árnyékos sétányok, lombos park, fenyvesliget, tiszta, napos színtelítők, henteski táncmulatószobák, sétacsalakázás, kirándulások, lawn-tennisz.

Vasuti állomások: Siófok és Veszprém. Az új Balatonmelléki vasut megnyel manóitéri jögyek. — Lakásmegrendelések előlóg beküldése mellett Lingl Valerian fürdő-igazgatóhoz intézendők. A Balaton-fürdői Ásványvíz, mely mint éterendi víz is ideá kedvelt. Széküldése a fürdőigazgatóság által történik. Prospektust kívánatra díjmentesen küld a fürdőigazgatóság.

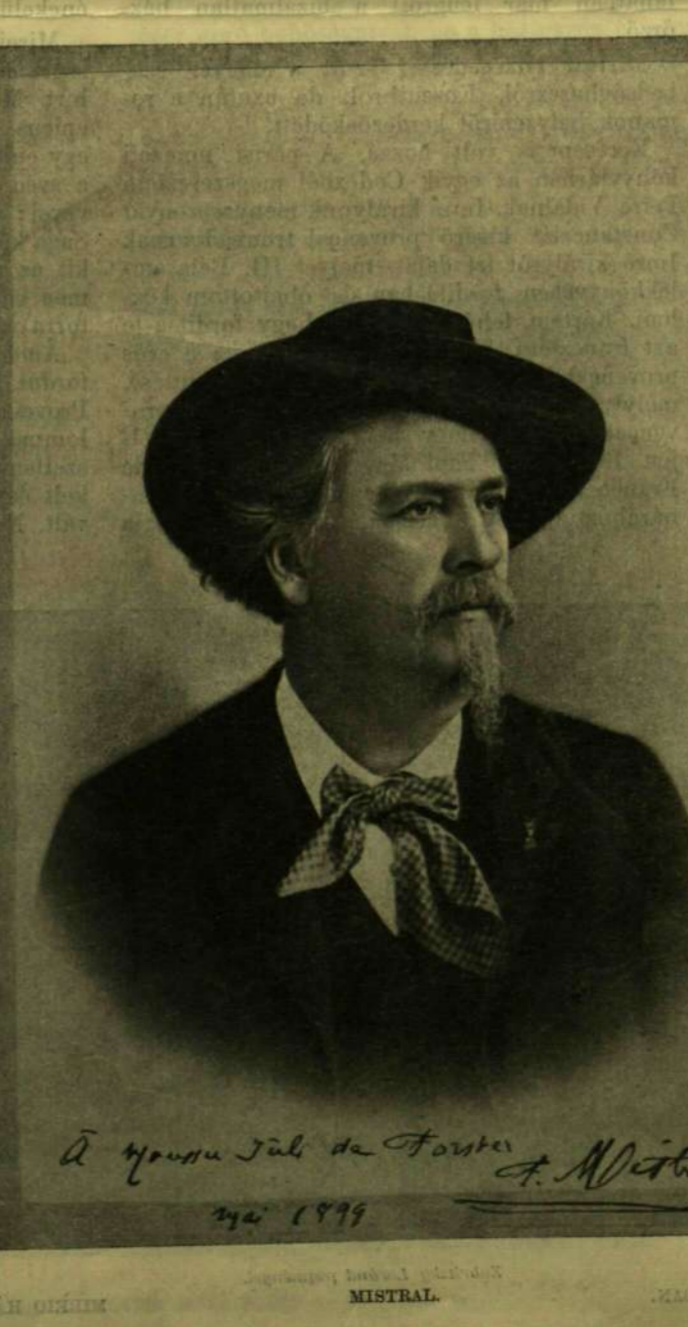
MISTRAL.

NAGY ÜNNEPET ünnek május végén Franciaországban és az ünnep még bensőbb, még lelkesebb a déli részen; a természet csodás szépségeivel tündöklő földközi tengerpartok által övezett Provenceban, ahol a mithoszszal a görög és római emléken át kapcsolódik össze a középkor és a hol a Troubadourok lágy nyelve zengett.

Ritka ünnep! Élő költőnek ötvenedik évfordulóját ünnepli nemzete! Ki ez a boldog halandó, kit élte alkonnyan mint halhatatlant ünnepelnek?

Mistral, a Provence költőkirálya. Neki emelnek Arlesben emléket, az egykori római forum és az ő epikai költészeti remekének, Mirèionak (franciaul Miraille) jubileumát ünneplik.

Meghatva és a lelki öröm által felmagasztalva fogadja Mistral a hódolat és szeretet megnyilvánulásait. Örömet és boldogságot azonban nem az ünneplés, hanem az a tudat okozza, hogy a mi előtte, mint ifjú előtt álomképgyanánt lebegett: az valóságra vált. Ujjászületett Provenccnak elhanyagolt, lenézett, a nép alsó rétegeire szorítókozó nyelve és ujjászületett a nép, melyet hagyományainak, erkölceinek, szokásainak, mint az ösöktől reá háramlott szent örökségnek megbecsülésére való tanításával lelkes költők és írók: élükön Mistral, nemzeti méltóságának polczára emeltek.

annya áthatották a fiú lelkületét, hogy azok közép és jogi iskolai tanulmányai alatt sem halványultak el, sőt a provençal költők közt előkelő helyet elfoglaló egyik tanára művének olvasása végleg felébresztette benne azt a lelkes elhatározást, hogy életét népe és szülői nyelve felvirágoztatásának szentelje.

Abban az időben, midőn a császárság hatalma a francia köztársaságot a második alkalommal is letörte, kezdte Mistral annak a művének megírását, mely neki az örökhirt szerepte. Majd nyolcz évig tartott, míg lelke álmaik életre keltette és 1859-ben Avignonban Mirèio című epikai költeményét provençal nyelven 12 éneken közzé tette.

Vajmi egyszerű ennek a műnek tárgya. Egy szegény kosárkötő fiának, Vinezének és a Falabrego-bértanya (mas di Falabrego) gazdája szép leányának, Mirèionak szerelme. A leány, kinek szülői ellenzik a szegény fiúval való házasságot, titokban eltávozik az apai házból, hogy Santes-Maries templomába menjen könyörögni a három szent Mária-hoz, hol mint kedvese mondá, ha bánat éri, vigasztalást fog találni. Nem is csalódott. Craun, Provenccnak ezen puszta, köves síkságán át vezette ötét utja, melyen napszúrás éri és félholtan érkezik a bucsújáró helyre, hot a Szent Máriai látományai között halálos ágyához siető kedvesétől és szülőitől elbucszva, elnyeri az örökélet boldogságát.

Ámde Mistral ez egyszerű történetéből hatalmas művet alkotott. Leszállt népe szellemébe, annak multjába és megelevenítette mindazokat a változó sajátosságokat, melyeket hazájában a természet felmutat és mindazokat a tulajdonságokat, melyeket a néplelek magában rejt.

Műve egyszerre híressé tette. Lamartine Provence Homerjének nevezte őt. Más író azt mondja a műről, hogy abban «oly fényes, a lelket oly megragadó képek vannak, mint az Iliasban és az Odysseában.» Egyik kritikusa megjövendölte, hogy minden nyelvre le fogják fordítani. És csakugyan Mirèionak már 56 fordítása van részint — és legtöbb, mi természetes, — francziában, továbbá németben, magyarban, angolban, spanyolban, olaszban, lengyelben, románban, oroszban, svédben, csehben, sőt még a vakok számára való írásban is! Gounod, a francziák hírneves zeneszerzője pedig Mireille című operája által járult Mistral remekművének népszerűsítéséhez.

MISTRAL.